

У рамках фінансування програми EURIZON проекту EU-3033
«Стимулювання розвитку деокупованих територій через
інвестиційно-інноваційні інструменти»

СТРАТЕГІЯ ВІДНОВЛЕННЯ ДЕОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ ПОСТКОНФЛІКТНОГО РОЗВИТКУ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

КОЛЕКТИВНА МОНОГАРФІЯ

ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

УДК 338.1:330.341.1:355.48(477)

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15190154>

Затверджено відповідно до рішення вченої ради Херсонського державного університету (протокол від 31 березня 2025 р. № 11)

Рецензенти:

Наумов О. Б. - д.е.н., професор, професор кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємств Державного не комерційного підприємства «Державний університет «Київський авіаційний інститут»;

Пристемський О.С. - д.е.н., професор, професор кафедри підприємництва, обліку та фінансів Херсонського державного аграрно-економічного університету.

Стратегія відновлення деокупованих територій України: виклики постконфліктного розвитку та шляхи їх подолання : колективна монографія / Кол. авторів. Івано-Франківськ. 2025. 721 с.

Колективна монографія є комплексним дослідженням актуальних проблем відновлення українських територій, що зазнали впливу збройної агресії. У центрі уваги – теоретико-методологічні основи постконфліктного відновлення економіки, інвестиційні та фінансові механізми, роль малого і середнього бізнесу, питання інфраструктури, промисловості, соціально-економічного розвитку, економічної безпеки та екологічної політики. Особливу увагу приділено поведінковим викликам, цифровій трансформації та інституційним аспектам відновлення. Монографія адресована науковцям, практикам, представникам органів влади, інвесторам і всім, хто зацікавлений у відбудові та сталому розвитку України в умовах післявоєнної трансформації..

Jel H12, O18, R11, F51, P25, Q56, E61

Recovery Strategy for the De-Occupied Territories of Ukraine: Post-Conflict Development Challenges and Ways to Overcome Them: Collective Monograph / Group of Authors. Ivano-Frankivsk. 2025. 721 pages.

The collective monograph is a comprehensive study of the urgent challenges related to the recovery of Ukrainian territories affected by armed aggression. It focuses on the theoretical and methodological foundations of post-conflict economic recovery, investment and financial mechanisms, the role of small and medium-sized enterprises, as well as issues of infrastructure, industry, socio-economic development, economic security, and environmental policy. Particular attention is given to behavioral challenges, digital transformation, and institutional aspects of recovery. The monograph is intended for scholars, practitioners, government officials, investors, and all those interested in the reconstruction and sustainable development of Ukraine in the context of post-war transformation.

ISBN 978-617-8670-13-9

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПОСТКОНФЛІКТНОГО ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ	7
1.1. ПОВЕДІНКОВІ ВИКЛИКИ ПОСТКОНФЛІКТНОГО ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ У КОНТЕКСТІ ВПЛИВУ НЕРАЦІОНАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ СПОЖИВАЧІВ НА ПОСТКОНФЛІКТНИЙ РОЗВИТОК ДЕОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ (Бицюра Ю.В., Український державний університет імені Михайла Драгоманова)	7
1.2. ПОСТКОНФЛІКТНИЙ РОЗВИТОК ТЕРИТОРІЙ: КОНЦЕПЦІЯ ТА ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ (Мохненко А.С., Херсонський державний університет).....	35
1.3. ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ УКРАЇНИ (Разумова Г.В., ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет», Дніпропетровського науково-дослідного інституту судових експертиз)..	68
1.4. МОДЕЛЬ І АЛГОРИТМ РОЗРОБКИ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ СТІЙКОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ В УМОВАХ ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ (Андрушкевич Н.В., Черкаська філія ПВНЗ «Європейський університет»).....	94
1.5. ІНТЕГРАЦІЯ КОНЦЕПЦІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ (Брагіна О.С., Національний університет «Одеська політехніка»).....	109
РОЗДІЛ 2. ФІНАНСОВІ ТА ІНВЕСТИЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ.....	122
2.1. ФІНАНСОВІ АСПЕКТИ ЕФЕКТИВНОСТІ ДЕРЖАВНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНІ (Кришталь Г.О., ПрАТ «ВНЗ Міжрегіональна Академія управління персоналом»).....	122
2.2. ДЖЕРЕЛА ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ТА ІНСТРУМЕНТИ СТИМУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ВІДНОВЛЕННІ РЕГІОНІВ (Скиба Г.І., Навчально-науковий Інститут управління, економіки та бізнесу «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом»).....	162
2.3. ТЕОРЕТИЧНІ І ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ЗАЛУЧЕННЯ ЗЕЛЕНОГО ФІНАНСУВАННЯ ДЛЯ ВІДНОВЛЕННЯ ТЕРИТОРІЙ (Фролов А.Ю., Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана)	195

2.4. ЕФЕКТИВНІСТЬ ПРИВАТНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УМОВАХ ГЛОБОЛІЗАЦІЇ ФІНАНСОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ (Цімошинська О.В., ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом») ...	216
2.5. ЕФЕКТИВНІСТЬ ФУНКЦІОНУВАННЯ СУЧАСНОЇ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ (Волохова І.С., Національний університет «Одеська політехніка»)	261
РОЗДІЛ 3. РОЛЬ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В ЕКОНОМІЧНОМУ ВІДНОВЛЕННІ РЕГІОНІВ	303
3.1. РОЛЬ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В ЕКОНОМІЧНІЙ РЕАБІЛІТАЦІЇ РЕГІОНІВ (Коценко М.С., Поліський національний університет)	303
3.2. ФОРМУВАННЯ АДАПТИВНОЇ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ СТРАТЕГІЇ АКТИВІЗАЦІЇ ТРУДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ ТА ЇЇ РЕГІОНІВ (Тюхтенко Н.А., Одеський національний університет ім. І.І Мечникова; Синякова К.М., Херсонський державний університет, Університет прикладних наук м. Кельн)	319
3.3. РОЛЬ СТАЛОГО РОЗВИТКУ У ВІДНОВЛЕННІ ЕКОНОМІЧНОЇ СТАБІЛЬНОСТІ ДЕОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ПОСТКОНФЛІКТНОГО ТУРИЗМУ (СОРОКІНА А.М., Херсонський державний університет)	348
3.4. ВПРОВАДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЇ БЛОКЧЕЙН У ЛАНЦЮГИ ПОСТАЧАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВІДНОВЛЕННЯ АГРОСЕКТОРУ НА ДЕОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ (Карнаушенко А.С., Бершадський О.І., Недоренко С.О., Притула Д.А. Херсонський державний аграрно-економічний університет)	365
РОЗДІЛ 4. ІНФРАСТРУКТУРНЕ ТА ПРОМИСЛОВЕ ВІДНОВЛЕННЯ ДЕОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ	394
4.1. ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПРОЦЕСІВ ЕКОНОМІЧНОГО ВІДНОВЛЕННЯ ДЕОКУПОВАНИХ РЕГІОНІВ (Вербицька Галина, Національний університет «Львівська політехніка»)	394
4.2. ІНФРАСТРУКТУРНЕ ВІДНОВЛЕННЯ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ (Осадчий М.Л., Одеський національний економічний університет)	403

4.3. СМАРТ-ІНФРАСТРУКТУРА ЯК ДРАЙВЕР СТАЛОГО ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВОСТІ (Омельяненко В.А. Підоричева І.Ю., Інститут економіки промисловості НАН України)	432
4.4. ПРОБЛЕМИ ПРОМИСЛОВОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ З ДЕОКУПОВАНИМИ ТЕРИТОРІЯМИ ТА НАПЯМИ ЇХ ВИРІШЕННЯ (Антонюк В.П., Інститут економіки промисловості НАН України).....	446
РОЗДІЛ 5. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ.....	459
5.1. МОТИВАЦІЯ МОЛОДІ ДО ЗДОБУТТЯ ОСВІТИ ЯК ЧИННИК РЕВІТАЛІЗАЦІЇ ТА СТАЛОГО РОЗВИТКУ ДЕОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ УКРАЇНИ (Воляннюк А.С., Херсонський державний університет).....	459
5.2. РОЛЬ ФАХІВЦІВ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ У ВІДБУДОВІ УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ, МОЖЛИВОСТІ, ПЕРСПЕКТИВИ (Грибовська Ю.М., Білоцерківський інститут неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України).....	468
5.3. ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОГО МЕХАНІЗМУ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ МЕДИЧНИХ УСТАНОВ З УРАХУВАННЯМ ВОЄННОГО СТАНУ (Бричко А.М., Бурлака І.В., Сумський національний аграрний університет).....	477
5.4. ОЦІНКА ТА АНАЛІЗ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В ВОЄННИЙ ПЕРІОД (Рудаченко О.О., Угоднікова О. І., Троян В. І., Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова.	507
5.5. ГЕНДЕРНІ АСПЕКТИ ЕКОНОМІЧНОГО ВІДНОВЛЕННЯ ТА РОЗШИРЕННЯ МОЖЛИВОСТЕЙ ДЛЯ ЖІНОК У ПОСТКОНФЛІКТНИЙ ПЕРІОД (Петренко В.С., Херсонський державний університет; Ігнатенко М.М., Університет Григорія Сковороди в Переяславі)	539
РОЗДІЛ 6. ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ТА ЕКОЛОГІЧНА ПОЛІТИКА У ВІДНОВЛЕННІ УКРАЇНИ.....	566
6.1. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ІМПЕРАТИВИ ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ КОРПОРАТИВНО-ІНТЕГРОВАНИХ ПІДПРИЄМСТВ ТА ОБ'ЄДНАНЬ В ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ (Гуцалюк О.М., ПЗВО «Східноєвропейський університет імені Рауфа	

Аблязова»; Бондар Ю.А., Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка; Зайченко В.В., Центральноукраїнський національний технічний університет)	566
6.2. СИСТЕМА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПОСТКОНФЛІКТНОГО ВІДНОВЛЕННЯ (Мельникова К.В., Херсонський державний університет)	582
6.3. ОЦІНКА ЕКОНОМІЧНИХ ЗБИТКІВ І ВИЗНАЧЕННЯ ПРІОРИТЕТНИХ НАПРЯМІВ ВІДНОВЛЕННЯ (Брюховецька І.О., Міжрегіональна Академія управління персоналом).....	615
6.4. МОЖЛИВОСТІ ТА РИЗИКИ РОЗВИТКУ ЗЕЛЕНОЇ ЕКОНОМІКИ (Повод Т.М., Херсонський державний аграрно-економічний університет).....	653
6.5. ДЕРЖАВНА ЕКОЛОГІЧНА ПОЛІТИКА В УМОВАХ ДЕОКУПАЦІЇ: НОВІ ПІДХОДИ ДЛЯ СТІЙКОГО РОЗВИТКУ (Рябець К.А., Київський столичний університет імені Бориса Грінченка)	669
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	680

РОЗДІЛ 5. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ

5.1. МОТИВАЦІЯ МОЛОДІ ДО ЗДОБУТТЯ ОСВІТИ ЯК ЧИННИК РЕВІТАЛІЗАЦІЇ ТА СТАЛОГО РОЗВИТКУ ДЕОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ УКРАЇНИ

Воляннюк А.С.

Херсонський державний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2890-4787>

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15189525>

Актуальність дослідження питання мотивації молоді до здобуття освіти в контексті ревіталізації та сталого розвитку деокупованих територій України обумовлена необхідністю відновлення людського капіталу, покращення соціально-економічного становища та забезпечення сталого розвитку регіонів. Освіта виступає не лише механізмом здобуття знань, але й інструментом інтеграції молоді у процеси відбудови країни.

Війна суттєво вплинула на освітню мотивацію молоді, створивши низку викликів: міграція населення, знищення навчальної інфраструктури, психологічні бар'єри та економічні труднощі. Проте, незважаючи на ці виклики, освіта залишається ключовим фактором як для особистісного розвитку, так і для зміцнення національної єдності та стабільності. Саме тому особливу увагу слід приділяти підтримці та посиленню мотивації молоді у процесі післявоєнного відновлення.

Мета цього дослідження – визначити роль освіти у процесах інтеграції молоді до відбудови та розвитку регіонів, а також оцінити вплив мотивації на подолання соціальних, психологічних та економічних труднощів. Основні завдання дослідження:

- аналіз впливу війни на мотивацію молоді до здобуття освіти та визначення основних викликів для освітнього процесу;

- ідентифікація факторів, які впливають на мотивацію молоді в умовах післявоєнного відновлення деокупованих територій;
- дослідження потенціалу закладів вищої освіти у сталому розвитку та ревіталізації постконфліктних регіонів України;
- аналіз ролі місцевої влади, університетів та соціальної залученості молоді у процесах відбудови територій.

Вирішення зазначених завдань бачимо у розробленні принципів ефективного розвитку мотивації студентів для забезпечення сталого розвитку деокупованих регіонів через освіту.

Вважаємо, що мотивація молоді до навчання є вирішальним фактором у відновленні та розвитку деокупованих територій України тому, що освіта не тільки надає молодим людям необхідні навички для особистісного та професійного зростання, а й сприяє соціальній згуртованості та поширенню демократичних цінностей, що є критично важливими для сталого розвитку цих регіонів. Враховуючи значний вплив війни на освітнє середовище, необхідно розглянути фактори, що впливають на мотивацію молоді здобувати освіту, а також – потенціал закладів вищої освіти у майбутніх ревіталізації деокупованих (постконфліктних) територій.

Наукові дослідження останніх років активно висвітлюють проблему освітньої мотивації в умовах криз. Вчені відзначають, що доступність освіти, соціальна підтримка та державні ініціативи відіграють ключову роль у стимулюванні навчання серед молоді.

Заклади вищої освіти допомагають формувати людський потенціал, що є критично важливим для соціально-економічного розвитку територій. Вона сприяє особистісному та професійному зростанню, соціальній мобільності та залученню молоді (Томчук О., 2023). Таким чином, ЗВО виконують подвійну функцію: вони не лише дають знання та навички, а й формують майбутніх агентів змін, які сприятимуть післявоєнному відновленню країни.

Окремий аспект дослідження – роль вищої освіти у формуванні європейських цінностей та демократичних принципів серед української молоді.

Університети можуть стати платформою для підготовки висококваліфікованих фахівців, які забезпечать ефективне управління та соціальну згуртованість у деокупованих регіонах. Освітні програми, орієнтовані на післявоєнне відновлення, сприяють формуванню професійних компетентностей, необхідних для розвитку регіонів (Калінічева Г., Бульвінська О., 2023). Це свідчить про важливість створення адаптованих навчальних курсів, які відповідатимуть сучасним викликам та сприятимуть сталому розвитку територій.

Важливим аспектом є сприйняття освіти молоддю, особливо тими, хто походить із тимчасово окупованих територій. Для багатьох із них українська система освіти асоціюється зі свободою та можливостями для особистого зростання (Курило Н.О., 2021). Незважаючи на труднощі, молодь прагне здобувати освіту в Україні, розглядаючи це як шлях до професійної реалізації та інтеграції у європейський простір. Це підкреслює, що освіта відіграє не лише інструментальну роль у здобутті знань, а й виступає символом незалежності та шляху до реалізації власного потенціалу.

Партнерство між місцевою владою та університетами є важливим чинником підтримки освітньої мотивації. Органи місцевого самоврядування разом із закладами вищої освіти можуть виступати рушієм регіонального розвитку, підвищуючи привабливість територій та створюючи умови для залучення молоді до відбудови регіонів (Bohdanov, Suchikova, Kovachov, Hurenko, Aleksandrova, 2023). Таке партнерство відкриває нові горизонти для економічного зростання і відновлення інфраструктури, що в свою чергу створює додаткові можливості для студентів та випускників брати участь у реальних процесах розвитку.

Визначимо основні переваги залучення сфери освіти до ревіталізації та сталого розвитку деокупованих територій України:

Важливою складовою є залучення молоді до повернення на деокуповані території. Це можливо через співпрацю університетів, урядів та місцевих органів самоврядування, що сприяє створенню умов для життя та роботи молодих людей (Bohdanov, Suchikova, 2024). Також ревіталізація сприяє економічному зростанню через відновлення інфраструктури, розвиток бізнесу та створення нових робочих місць. Це може включати відновлення житлових будівель, розвиток туризму та підтримку місцевих підприємств (Santos, Ramallete, 2024). Саме випускники закладів вищої освіти можуть стати рушійною силою цих процесів, застосовуючи свої знання та навички для розвитку регіонів.

Відновлення культурної спадщини та соціальної інфраструктури є важливими для зміцнення місцевої ідентичності та соціальної згуртованості. Це включає збереження культурних пам'яток та розвиток місцевих громад (Konior, Pokojaska, 2020). Заклади вищої освіти відіграють важливу роль у цьому процесі, залучаючи здобувачів до соціально-культурних ініціатив.

Крім культурного відновлення, не менш важливою складовою є екологічна реабілітація регіонів. У цьому контексті університети можуть відігравати ключову роль у підготовці спеціалістів, здатних реалізовувати стратегії сталого розвитку. Екологічні ініціативи сприяють сталому розвитку територій, зокрема через збереження природних ресурсів та впровадження екологічно чистих технологій (Scolaro, Carrello, 2023). Майбутні фахівці, підготовлені в університетах, здатні реалізовувати стратегії екологічного відновлення, а також поширювати знання про екологію серед здобувачів дошкільної та шкільної освіти.

Відповідно до вище зазначених основних переваг залучення сфери освіти до ревіталізації та сталого розвитку деокупованих територій України вважаємо необхідним висвітлити можливі ризики (табл.1):

Таблиця 1

**Переваги та ризики залучення сфери освіти до ревіталізації та
сталого розвитку деокупованих територій України**

Сфера	Переваги залучення освіти	Ризики
Залучення молоді до повернення на деокуповані території	Співпраця університетів, урядів та місцевих органів самоврядування створює умови для життя та роботи молодих людей.	Недостатня інфраструктура та відсутність привабливих умов для життя можуть стримувати молодь від повернення.
Економічне зростання через відновлення інфраструктури та створення нових робочих місць	Випускники університетів можуть стати рушійною силою для розвитку регіонів, залучаючи інвестиції, відновлюючи підприємства, розвиваючи туризм.	Недостатня економічна підтримка, відсутність належних інвестицій або неефективне використання ресурсів може уповільнити розвиток.
Відновлення культурної спадщини та соціальної інфраструктури	Заклади вищої освіти залучають студентів до соціально-культурних ініціатив, сприяючи відновленню місцевих традицій і культурних пам'яток.	Високі витрати на відновлення культурної спадщини, а також небезпека її руйнування через відсутність стабільних умов для збереження.
Екологічна реабілітація регіонів	Університети готують фахівців для впровадження стратегії сталого розвитку, екологічно чистих технологій, збереження природних ресурсів.	Нестача фінансування для екологічних ініціатив, а також можливі складнощі щодо пріоритетів у відновленні.

Як бачимо з табл.1 залучення сфери освіти до процесу ревіталізації та сталого розвитку деокупованих територій України має значний потенціал, проте існують ризики, які можуть сповільнити цей процес. Однією з головних проблем є недостатня інфраструктура та відсутність привабливих умов для життя, що може стримувати молодь від повернення. Вирішенню цього питання сприятиме створення державних та місцевих програм підтримки молодих фахівців, розвиток університетських хабів та модернізація соціальної інфраструктури.

Також важливим викликом є нестача економічної підтримки, яка може обмежити можливості випускників університетів у створенні нових бізнесів та ініціатив. Запровадження пільгових програм для студентів та випускників, залучення міжнародних донорів та підтримка інноваційних освітніх стартапів, на нашу думку, сприятимуть економічному зростанню регіонів.

Ще одним аспектом є необхідність відновлення культурної спадщини, що потребує значних ресурсів та стабільних умов для збереження. Залучення міжнародних організацій, волонтерських ініціатив та використання цифрових технологій допоможе зменшити витрати та забезпечити ефективне збереження культурних пам'яток. Не менш важливою є екологічна реабілітація регіонів, яка може ускладнюватися нестачею фінансування та складністю визначення пріоритетів. Вирішенню цього питання сприятиме впровадження екологічних грантів, державно-приватне партнерство та залучення студентів і громад до навчальних екологічних проєктів. Наведена тематика може бути основою важливих освітніх ініціатив та також може бути впроваджена у співпраці з закладами вищої освіти.

Загалом, освіта відіграє ключову роль у відновленні деокупованих територій, проте ефективна реалізація ініціатив потребує комплексного підходу, фінансової підтримки та активної співпраці між державними структурами, освітніми установами та міжнародними партнерами.

Наші попередні дослідження дають підстави вважати, що «провідними мотивами майбутніх педагогів Херсонщини є професійна орієнтація, бажання бути педагогом, любов до дітей, думка батьків / близьких людей, педагогічні династії, пізнавальні мотиви, стабільність роботи педагогом, соціально значуща професія, корисні знання для життя загалом та для професійної діяльності, а також можливість отримати вищу освіту в українському закладі вищої освіти» (Волянчук А.С., 2022). Це свідчить про те, що, незважаючи на складну ситуацію, майбутні педагоги усвідомлюють значущість своєї професії у процесі відбудови освітнього простору.

Крім того, інклюзивний розвиток громади також є критично важливим для мотивації молоді. Надання рівних можливостей та інтеграція молодих людей у ринок праці стимулюють їх до активної участі у процесах відновлення територій. Створення умов для їхньої професійної реалізації може стати одним із ключових інструментів для подолання наслідків кризи (Степаненко В.І.,

2024). Таким чином, залучення молоді до розвитку громад формує сталі механізми соціальної згуртованості, які сприятимуть довгостроковій стабільності регіонів.

Війна та соціально-економічна нестабільність створили значні виклики для освітньої системи України. Доступ до якісної освіти в багатьох регіонах став ускладненим, що негативно вплинуло на мотивацію молоді. Однак тривають активні зусилля з реструктуризації та вдосконалення освітніх стандартів, що сприяють відродженню зацікавленості молоді у навчанні (Bondarenko Н., 2022). Це підтверджує необхідність розробки адаптивних освітніх стратегій, здатних забезпечити безперервність навчального процесу навіть у кризових умовах.

У попередніх дослідженнях нами було визначено, що навчання має важливу психологічну роль у кризових умовах тому, що «дозволяє відволіктися від негативних подій та новин, особливо за відсутності повноцінної трудової діяльності, допомагає людині відчути корисність та значущість навчання, а також задовольнити пізнавальні потреби» (Волянчук А.С., 2022). На основі цього припускаємо, що у післявоєнний час здобуття освіти залишиться таким же важливим фактором.

Серед ключових проблем можна виділити нестачу навчальних ресурсів, психологічний тиск та адаптаційні труднощі молоді. Водночас розвиток цифрових технологій та дистанційного навчання відкриває нові можливості для здобуття освіти навіть у складних умовах. Використання сучасних методик навчання та інтеграція міжнародного досвіду можуть суттєво покращити якість освіти та стимулювати молодь до активного залучення у навчальний процес.

Під час дослідження мотиваційної сфери здобувачів вищої освіти педагогічного факультету Херсонського державного університету нами було визначено принципи ефективного розвитку мотивації у воєнний час (Волянчук А.С., 2024). У табл.2 робимо спробу охарактеризувати кожен із

запропонованих принципів у контексті сталого розвитку постконфліктних територій.

Таблиця 2

**Принципи ефективного розвитку мотивації для сталого розвитку
постконфліктних територій**

Принцип	Сутність принципу	Роль у сталому розвитку
Принцип підтримки	Забезпечення психологічної та емоційної підтримки здобувачів освіти у складних умовах воєнного часу.	Допомагає молоді залишатися вмотивованою, зберігаючи їхню інтерес до єї освіти та розвитку в постконфліктних регіонах.
Принцип професійного розвитку	Орієнтація на отримання знань, навичок та компетенцій, необхідних для відновлення та розвитку регіонів.	Формує молодіжних лідерів, здатних брати участь у реалізації проєктів сталого розвитку.
Принцип залучення до практики	Залучення студентів до реальних практичних завдань, пов'язаних з відновленням і розвитком регіонів.	Сприяє відповідальному ставленню молоді до потреб своєї громади та держави.
Принцип інноваційності	Використання сучасних технологій та інноваційних методів навчання, щоб забезпечити вищу ефективність засвоєння матеріалу.	Забезпечує використання нових ідей для вирішення проблем відновлення регіонів.
Принцип соціальної залученості	Активна участь студентів у волонтерських та громадських ініціативах.	Формує у молоді почуття відповідальності за майбутнє своєї країни та сприяє згуртованості громад.
Принцип інтернаціоналізації	Співпраця з міжнародними організаціями та обмін досвідом у галузі освіти та відновлення регіонів.	Надає можливість перейняти успішний досвід інших країн та залучити додаткові ресурси для розвитку.

Подані у таблиці принципи ефективного розвитку мотивації вважаємо ключовими для створення сприятливого освітнього середовища та забезпечення сталого розвитку постконфліктних територій. Психологічна підтримка студентів, професійний розвиток, залучення до практичних проєктів, використання інноваційних підходів, соціальна інтеграція та міжнародна співпраця формують комплексну модель, яка сприяє підвищенню рівня освіченості молоді. Впровадження цих принципів не лише мотивує студентів до здобуття знань, а й забезпечує підготовку фахівців, здатних

ефективно працювати у відбудові та розвитку регіонів. Отже, освіта виступає стратегічним інструментом ревіталізації деокупованих територій та гарантією їхнього сталого розвитку.

Мотивація молоді до навчання є фундаментальним чинником відновлення деокупованих територій України. Заклади вищої освіти, місцева влада та інклюзивний розвиток громади відіграють вирішальну роль у цьому процесі. Завдяки просуванню європейських цінностей, створенню умов для професійного зростання та активному залученню молоді до процесів відновлення, можливо забезпечити стале майбутнє регіонів. Подальші дослідження та вдосконалення освітніх програм можуть значно посилити цей ефект, сприяючи соціально-економічному розвитку та зміцненню демократичних основ суспільства.

Отже, освіта є ключовим чинником ревіталізації та сталого розвитку деокупованих територій, оскільки сприяє підготовці кваліфікованих фахівців, інтеграції молоді в економіку регіонів та відновленню соціальних структур. Комплексний підхід до стимулювання навчання може включати фінансову підтримку студентів, покращення освітньої інфраструктури та створення сприятливих умов для навчання. Незважаючи на значний потенціал освітнього сектору у процесі ревіталізації регіонів, існують ризики, що можуть сповільнити цей процес, зокрема недостатня інфраструктура, брак фінансування та обмежений доступ до освітніх ресурсів. Вирішення цих проблем можливе через активну співпрацю університетів, державних структур, міжнародних організацій та громадянського суспільства. На нашу думку, цьому сприятиме дотримання закладами вищої освіти принципів ефективного розвитку мотивації для сталого розвитку постконфліктних територій (принцип підтримки, професійного розвитку, залучення до практики, інноваційності, соціальної залученості, інтернаціоналізації). Таким чином, розвиток системи освіти, підтримка освітньої мотивації молоді та

інтеграція випускників у процеси відбудови є необхідними умовами для забезпечення сталого розвитку деокупованих територій України.

Подальші дослідження повинні зосередитися на питаннях соціальної адаптації молоді через освіту, розширенні доступу до якісного навчання та залученні міжнародних партнерів для підтримки освітніх ініціатив у постконфліктних регіонах.

5.2. РОЛЬ ФАХІВЦІВ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ У ВІДБУДОВІ УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ, МОЖЛИВОСТІ, ПЕРСПЕКТИВИ

Грибовська Ю.М.

Білоцерківський інститут неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5205-9045>

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15189532>

Війна на території України призвела до масштабних руйнувань інфраструктури, житлового фонду, виробничих потужностей та соціальних об'єктів. Значна частина території наразі потребує комплексної відбудови. За оцінками Світового банку, загальні втрати від війни перевищують 400 млрд доларів, а для повного відновлення країни потрібно щонайменше 10 років.

Важливу роль у відбудові України відіграють фахівці закладів професійної (професійно-технічної) освіти завдяки своїм знанням, умінням, практичним навичкам і здатності швидко адаптуватися до потреб ринку праці. Їх професійна підготовка орієнтована на практичні зміни реального сектору економіки.

Метою статті є дослідження ролі фахівців закладів професійної (професійно-технічної) освіти у відбудові України, обґрунтування необхідності їхньої підготовки для подолання військово-воєнних викликів, окреслення основних напрямів їх залучення до процесу відновлення та

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Авраменко, Н., Лебедченко, В., & Андрусенко, Н. (2022). Перспективи відновлення українського бізнесу у повоєнний період. *Економіка та суспільство*, (46). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-46-30>
2. Адізес І.К. (2009). Інтеграція. Вижити та стати сильнішим в кризових періодах. Переклад з англ. Альпіна Бізнес Букс, 128.
3. Ангел, Є., & Гулік, А. (2022, 1 серпня). Як українська промисловість долає воєнні виклики. *Дзеркало тижня*. <https://zn.ua/ukr/promyshliennost/jak-ukrajinska-promislovist-dolaje-vojenni-vikliki.html>
4. Антонов, Р. А., & Мохненко, А. С. (2025). Підвищення конкурентоспроможності ІТ-підприємства в умовах трансформаційних змін: вплив виходу на міжнародні ринки. *Здобутки економіки: перспективи та інновації. Серія "Економіка"*, 15. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14897037>
5. Антонов, Р. А., Мохненко, А. С. (2023). Організаційно-економічний механізм управління конкурентоспроможністю підприємства. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія "Економічні науки"*, 49, 25–29. <https://doi.org/10.32999/ksu2307-8030/2023-49-4>
6. Ащеулова, О. М., Донець, Д. М., & Остропольська, Є. В. (2023). Залучення інвестицій у повоєнну відбудову України: можливості та виклики. *Академічні візії*, 25, 1–13. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10257554>
7. Базиліук, А. В., & Губенко, В. Д. (2024). Систематизація фінансових інструментів забезпечення інвестиційних стратегій відновлення підприємства. *Здобутки економіки: перспективи та інновації*, (11). <https://doi.org/10.5281/zenodo.14599982>
8. Барінова, Д. (2024, 1 березня). Відновлення та розвиток деокупованих територіальних громад: реальність та перспективи. *УКРІНФОРМ*. <https://www.ukrinform.ua/rubric-polytics/3834546-vidnovlenna-ta-rozvitok-deokupovanih-teritorialnih-gromad-realnist-ta-perspektivi.html>
9. Баронін, А. (2017). Як військові конфлікти впливають на економіку. *Спецпроект MIND*. URL: https://mind.ua/openmind/20173685-yak-vijskovi-konflikti-vplivayut-na-ekonomiku?utm_source
10. Бахур, О. (2024). Відновлення навколишнього природного середовища України після війни. Відновлення України у повоєнні часи: виклики, стратегічні пріоритети, ресурсне забезпечення, потенціал майбутнього розвитку: зб. матеріалів

- Міжнародної науково-практичної конференції. Вінниця, ДонНУ імені Василя Стуса, 2024. С. 274-277.
11. Беспрозваних, О., & Перерва, П. (2020). Дослідження механізмів державного інвестування інновацій. *Вісник Національного технічного університету "ХПІ". Серія: Економічні науки*, (3), 45–52. <https://repository.kpi.kharkov.ua/items/1096fd21-d5e3-4ea9-8e40-68c8432eb0a0>
 12. Бик, Е., Буряк, Н. (2024). Використання дронів для охорони довкілля. Екологічна безпека в умовах війни: зб. тез доповідей V Міжнародної науково-практичної конференції, Львів, ЛДУБЖД, 2024. С. 9-10.
 13. Бичков, С., & Сорока, В. (2024). Інституціональне забезпечення фінансування розвитку територіальних громад в умовах кризи. *Economic Synergy*, 136–153. <https://doi.org/10.53920/ES-2024-1-10>
 14. Білоус, С. (2013). Стратегічні засади туристичного бізнесу в Україні. *Вісник Львівського університету. Серія географічна*, (43, ч. 2), 126–137.
 15. Білоус, С., & Бривус, А. (2024). Адаптація бізнес-стратегії підприємства до умов воєнного конфлікту. *Економіка та суспільство*, (61). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-106>
 16. Бобровська, О. (2017). Формування та відтворення потенціалу сталого розвитку територій регіону. *Державне управління та місцеве самоврядування*, 1, 54–61.
 17. Боковець В.В. (2016). Теоретико-методичні засади управління корпораціями: монографія. Київ: Кондор-Видавництво.
 18. Бондар Ю.А. (2018). Економічна безпека підприємства як чинник ефективного управління. Реалії та перспективи розбудови правової держави в Україні та світі: зб. тез та текстів виступів Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Суми, 18 травня 2018 р.), 132-136.
 19. Бондар Ю.А., Дорошенко Т.М. (2022). Економічна безпека підприємства як фактор забезпечення ефективності зовнішньоекономічної діяльності. *Розвиток методів управління та господарювання на транспорті*, 1(78), 70-82.
 20. Борзенко, О. (2023). Фінансові аспекти державних інвестицій та їх ефективність. *Журнал публічних фінансів України*, (2), 55–68. <https://nas.gov.ua>
 21. Боринських, В. Д., & Кміть, В. М. (2015). Особливості оподаткування прибутку комерційних банків України. *Економічний аналіз*, (1).

22. Бортнік, С. (2022). Функціонування малого та середнього підприємництва в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку. *Економіка та суспільство*, (36). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-36-46>
23. Борщ, Л. М., & Герасимова, С. В. (2017). *Інвестування: теорія і практика* (2-ге вид., перероб. і доп.). Знання.
24. Борщевський, В. В., & Василиця, О. Б. (2022). Публічне управління в умовах воєнного стану: інституційні трансформації, стратегічне планування та механізми розвитку. http://pa.stateandregions.zp.ua/archive/2_2022/5.pdf
25. Борщевський, В., та ін. (2022). Фінансово-інвестиційний потенціал розвитку регіонів України та перспективи його нарощування в умовах сучасних викликів глобалізації. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії і практики*, 4(45), 212–222. <https://doi.org/10.55643/fcaptp.4.45.2022.3812>
26. Бражна, Л. (2023). Аналіз розвитку та фінансового стану підприємств у військовий період. *Економіка, управління та адміністрування*, 79–85. [https://doi.org/10.26642/ema-2023-2\(104\)-79-85](https://doi.org/10.26642/ema-2023-2(104)-79-85)
27. Бринзанська, О. (2024). Екоцид як форма гібридної війни. Інформаційна агресія в сучасному світі: правовий аналіз та протидія: матеріали Всеукраїнського науково-практичного круглого столу. Харків, Майдан. С. 162–166.
28. Булик, О. (2023). Стратегія відновлення економіки України після війни. *Економіка та суспільство*, (48). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-51>
29. Булик, О. Б. (2023). Стратегія відновлення економіки України після війни. *Економіка та суспільство*, (48). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-51>
30. Бурлака, І. В. (2024). Механізми публічного управління діяльністю медичних установ. У *Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції "Модернізація економіки: сучасні реалії, прогнози сценарії та перспективи розвитку" (18-19 квітня 2024 року, м. Херсон – м. Хмельницький)* (с. 271–274).
31. Буряченко, А. Є. (2018). Особливості оподаткування банківської діяльності в Україні. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»*, 11(39).
32. Вартанова, О., & Цалко, Т. (2023). Споживча поведінка: ревіталізація концепції і стрижневі моделі. *Економіка та суспільство*, (50). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-50-36>
33. Варченко, О., Варченко, О., Драган, О., Ткаченко, К., Рибак, Н., & Зубченко, В. (2024). «Зелені фінанси» в повоєнному відновленні України: організаційно-

- фінансові аспекти. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*, 3(56), 75–85. <https://doi.org/10.55643/fcaptp.3.56.2024.4403>
34. Васюк, Н. В. (2012). Основні напрями програми стійкого розвитку підприємств машинобудування. *Вісник Хмельницького національного університету*, 1(188), 18–22.
35. Верховна Рада України. (1991). *Про інвестиційну діяльність: Закон України №1560-XII від 18.09.1991*. <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>
36. Верховна Рада України. (2020). *Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення залучення інвестицій та запровадження нових фінансових інструментів: Закон України № 738-IX від 19.06.2020*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/738-20#Text>
37. Верховна Рада України. (2025). *Проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення функціонування індустріальних парків і запровадження моделі еко-індустріального парку в Україні*. <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/55571>
38. Відбудова України: принципи та політика. (2022). https://cepr.org/system/files/2022-12/reconstruction%20book_Ukrainian_0.pdf
39. Власик, О. В. (2023). Заклад професійної (професійно-технічної) освіти в умовах воєнного стану та розбудови України. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 5(1), 1–10. <https://doi.org/10.37472/v.naes.2023.5137>
40. Вовк, С. М., Половян, Н. С., & Вовк, Т. В. (2020). Особливості трансформації механізмів управління якістю надання медичних послуг. <http://customs-admin.umsf.in.ua/archive/2020/3/8.pdf>
41. Войтович, Л. М., & Федик, М. В. (2024). Стратегія повоєнного відновлення економіки України в умовах євроінтеграції. *Економіка та суспільство*, (65). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-65-112>
42. Волянчук, А. С. (2022). Мотивація до самоосвіти дорослих у воєнний час (в умовах російської агресії проти України). У *Проблеми та перспективи розвитку сучасної науки: Збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції* (с. 199–202). Рівне: НУВГП. ISBN 978-966-327-535-2
43. Волянчук, А. С. (2022). Особливості мотивації майбутніх педагогів на етапі вступу до релокованого закладу вищої освіти в умовах війни. У *Педагогічна компаративістика і міжнародна освіта – 2022: виклики і перспективи в умовах*

- турбулентності світу* (с. 85–88). Інститут педагогіки НАПН України.
<https://doi.org/10.32405/978-617-692-729-7-2022-296>
44. Волянчук, А. С. (2024). Принципи розвитку мотивації майбутніх учителів початкової школи у воєнний час. У *Інновації в початковій освіті: проблеми, перспективи, відповіді на виклики сьогодення: Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції* (с. 189–193). Полтава.
45. Воронкова, В. Г., & Метеленко, Н. Г. (ред.). (2021). *Управління сталим розвитком промислового підприємства: теорія і практика* (колективна монографія). Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика».
46. Воронович, З. (2025). Від операторів агродронів до фахівців з альтернативної енергетики. Як в Україні змінюють профтехосвіту. <https://espresso.tv/suspilstvo-vid-operatoriv-agrodroniv-do-fakhivtsiv-z-alternativnoi-energetiki-yak-v-ukraini-zminyuyut-proftekhosvitu>
47. Всеукраїнська Асоціація об'єднаних територіальних громад [Всеукраїнська Асоціація ОТГ]. (2025). *Платформа тимчасово окупованих та деокупованих громад*. <https://hromady.org/tematichni-ta-sektoralni-platformi/vidnovlennya-teritorialnix-gromad/>
48. Гайдичук, А. М., Мохненко, А. С., & Сергієнко, М. В. (2024). Marketing tools for the development of tourism enterprises in de-occupied territories. In *Маркетингові та організаційні механізми повоєнного розвитку галузі гостинності та туризму України* (II міжнар. наук.-практ. конф., м. Харків, 26-27 листопада 2024 р., с. 244-247). Харків: НТУ ХПІ.
49. Гайдучський, А. (2023). Залучення іноземного капіталу: кейс воєнного часу. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*, (3), 30–41.
[https://doi.org/10.31617/3.2023\(128\)03](https://doi.org/10.31617/3.2023(128)03)
50. Гальчинський, А. (2015). Інвестиції: практика та досвід. *Аналіз. Прогнози. Коментарі*, (18), 99.
51. Гармата, О. В., Кучер, В. О., Здреник, І. В., & Парасюк, В. М. (2023). Шляхи покращення інвестиційного клімату в Україні. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*, 3, 189–196.
<https://doi.org/10.32782/2311-8040/2023-3-24>
52. Гарретт Б., Дюссож П. (2002). Стратегічні альянси: пер. з англ. ІНФРА-М.
53. Гладка, У. (2019). Інвестиційна діяльність та її державне регулювання. *Регіональна економіка*, (2).

54. Глущенко, А. (2025). Внаслідок війни Україна втратила 74% видобутку коксівного вугілля. *GMK Center*. <https://gmk.center/ua/infographic/vnaslidok-vijni-ukraina-vtratile-74-vidobutku-koksivnogo-vugillya>
55. Гончаренко, М. Ф., Пархоменко, Н. М., & Лучин, О. М. (2020). «Зелена» економіка як напрям досягнення стійкого еколого-економічного розвитку регіону. *Актуальні проблеми економіки*, 6(228), 6-15. Retrieved from https://eco-science.net/wp-content/uploads/2021/08/6.20._topic_Goncharenko-M.F.-Parkhomenko-N.M.-Luchin-O.M.-6-15.pdf
56. Гончаров Г.О. (2014). Теоретичні та практичні основи вдосконалення системи економічної безпеки малого підприємництва в Україні: монографія. Полтава: Техсервіс.
57. Горбачук, В., Сулейманов, С.-Б., & Батіг, Л. (2022). До економічної теорії міжнародних конфліктів. *Економіка та суспільство*, (38). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-38-1>
58. Городніченко, Ю. (2022). *Відбудова України: принципи та політика* (Ю. Городніченко, І. Сологуб, Б. Вебер ді Мауро, Ред.). Center for Economic Policy Research.
59. Городніченко, Ю., Сологуб, І., & Мауро, Б. (2022). Відбудова України: принципи та політика. *Centre for Economic Policy Research*. URL: https://cepr.org/system/files/2022-12/reconstruction%20book_Ukrainian_0.pdf?utm_source
60. Господарський кодекс України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 28.12.2024)
61. Грабар, М., & Пригара, О. (2021). Екологізація туризму як умова сталого розвитку. *Національна економіка. Інтелект XXI*, 5, 16–19. <https://doi.org/10.32782/2415-8801/2021-5.3>
62. Гридковець, Л., Вебер, Т., та ін. (2018). *Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 3*. Київ: 236 с.
63. Гриценко, А. (2022). Інституційні умови та фінансові механізми державних інвестицій в Україні. *Економіка України*, (5), 15–28. <https://nas.gov.ua>
64. ГУ ДПС у Дніпропетровській області. (2023). *Новації в оподаткуванні прибутку банків*. <https://dp.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/735156.html>
65. Гуцалюк О.М. (2016). Концептуальні засади забезпечення економічної безпеки корпоративних інтеграційних процесів. *Проблеми економіки*, 3, 144-152.

66. Гуцалюк О.М., Череватенко В.А. (2017). Корпоративні механізми забезпечення економічної безпеки великомасштабних економіко-виробничих систем. *Актуальні проблеми економіки*, 6(192), 60-71.
67. Дейнеко, Л. В. (Ed.). (2022). *Промисловість України перед викликами майбутнього: у пошуках відповідей та рішень*. <http://ief.org.ua/wp-content/uploads/2022/08/PromyslovistUkrainy-pered-vyklykavy.pdf>
68. Деревко, О. (2016). Шляхи підвищення рівня капіталізації банківського сектору. *Банківська справа*, (6).
69. Державна митна служба України. (2024). Динаміка експорту зернових та зернобобових культур у 2021–2024 роках. Отримано з <https://customs.gov.ua>
70. Державна служба зайнятості. (2024). *Результати опитування роботодавців. Труднощі у підборі працівників у 2023 році*. <https://app.powerbi.com/view?r=eyJrIjoiNDgyM2MwZjUtZTgyNy00MTU4LTljYjUtOWUwNGU1MjJjMTQyIiwidCI6IjAzOWU2MTFmLWFhODUtNDcyZS05ZTU5LTZnDNhNWYwYzg1OCIsImMiOjI9>
71. Державна служба статистики України. (2024). Економічна статистика України. Отримано з <https://www.ukrstat.gov.ua>.
72. Державна служба статистики. (2024a). *Кількість діючих суб'єктів господарювання за видами економічної діяльності у розрізі регіонів у 2014–2023 роках*. <https://www.ukrstat.gov>
73. Державна служба статистики. (2024b). *Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) суб'єктів господарювання за регіонами у 2010–2023 роках*. <https://www.ukrstat.gov>
74. Державна служба статистики. (2024c). *Кількість зайнятих працівників у суб'єктів господарювання за видами економічної діяльності у розрізі регіонів (2014–2023)*. <https://www.ukrstat.gov>
75. Державне управління охороною здоров'я України. Авторський колектив: Лазоришинець В.В., Слабкий Г.О., Ярош Н.П., Чепелевська Л.А., Шевченко М.В., Кутуза А.С., Ціборовський О.М., Істомин С. В., Кондратюк Н.Ю., Кучеренко Н.Т., Тяпкін Г.М. <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/10685/1/%D>
76. Державний центр зайнятості. (2024). *Надання послуг Державною службою зайнятості. Аналітична та статистична інформація*. <https://old.dcz.gov.ua/analitics/68>
77. Десслер, Г. (1997). *Управление персоналом: Учебн. пособие* (А. А. Шленов, ред.). Днепропетровск: БИНОМ.

78. Дефіцит кадрів, високі зарплатні очікування та мобілізація – ключові тенденції ринку праці у 2024 році. (2024). <https://eba.com.ua/defitsyt-kadriv-vysoki-zarplatni-ochikuvannya-ta-mobilizatsiya-klyuchovi-tendentsiyi-rynku-pratsi-u-2024-rotsi/>
79. Децентралізація. Офіційний сайт. Області. Харківська область. <https://decentralization.ua/>
80. Децентралізація. Офіційний сайт. Області. Харківська область. <https://decentralization.ua/>
81. Дзюба, О. В. (2011). Податкове регулювання банківської діяльності в Україні та визначення його пріоритетних функцій. *Економічний вісник університету*, (17/1).
82. Димченко, О., Смачило, В. В., Рудаченко, О., & Кулінич, І. (2024). Вплив підприємницької активності на розвиток територіальних громад Харківського регіону під час війни. *Ефективна економіка*, 1. <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/2852>
83. Долінський, Л. Б. (2019). *Кредитно-інвестиційна діяльність банківських установ: теорія, методологія, практика* [Монографія]. ЧНТУ.
84. Дубинецька, П. П. (2014). Аналіз регулюючого впливу податку на прибуток підприємств на економіку. *Вісник Львівського університету. Серія економічна*, (49).
85. Дубко, А. (2022). Перспективи та перешкоди розвитку ринку зелених облігацій в Україні. *Baltic Journal of Legal and Social Sciences*, (2), 58–64. <https://doi.org/10.30525/2592-8813-2022-2-10>
86. Дугінець, Г., & Колодько, Н. (2023). Економічне відновлення та розвиток країн після збройних конфліктів: досвід для України. *Foreign trade: economics, finance, law*, (130), 46–65. [https://doi.org/10.31617/3.2023\(130\)04](https://doi.org/10.31617/3.2023(130)04)
87. Дугінець, Г., & Ніжейко, К. (2022). Міжнародна технічна допомога в повоєнній відбудові України. *Scientia Fructuosa*, 143(3), 36–49.
88. Дука, А. П., & Старченко, Г. В. (2022). Світовий досвід повоєнного відновлення економіки: уроки для України. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*, (6). <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2022-6-03-06>
89. Дульська, І. В. (2023). Забезпечення цифровізації секторів національної економіки ІТ-фахівцями: проблеми і шляхи їх вирішення. *Економіка України*, (6), 70–98. <https://doi.org/10.15407/economyukr.2023.06.070>
90. Економічна статистика / Ціни. Державна служба статистики України. <https://www.ukrstat.gov.ua/>

91. Європейський банк реконструкції та розвитку. (2023). Аналіз економічної стійкості підприємств в Україні. Лондон: ЄБРР.
92. Євтушенко, В. А., Ляшевська, В. І., & Чупринюк, Ю. В. (2020). Дослідження та вдосконалення стратегічного планування зовнішньоекономічної діяльності підприємства. *Бізнес-інформ*, 6, 23-29. https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2020-6_0-pages-23_29.pdf
93. Жаліло, Я. А. (2009). *Теорія та практика формування ефективної економічної стратегії держави: монографія*. Київ: НІСД.
94. Заваріка, Г. М. (2020). Концептуальні підходи до розвитку постконфліктних територій. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Географія*, (1-2), 58-63. <https://doi.org/10.17721/1728-2721.2020.76-77.8>
95. Загороднюк, П. О. (2014). Взаємозв'язок екологічної й економічної безпеки та її вплив на економічне зростання України. *Екологія довкілля та безпека життєдіяльності*, 6, 9–14.
96. Загорський, В. С. (2018). *Концептуальні основи формування системи управління сталим розвитком еколого-економічних систем: монографія*. Львів: ЛРІДУ НАДУ.
97. Заєць, Р., Коваленко, Д. (2023). Фінансування зелених проєктів як можливість активізації інвестиційної діяльності України в умовах післявоєнного відновлення. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Економічні науки»*. № 7 (75). С. 190-195.
98. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо визначення територій та адміністративних центрів територіальних громад». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/562-20#Text>
99. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення доступності медичної та реабілітаційної допомоги у період дії воєнного стану». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2494-20#Text> (дата звернення: 22.10.2024).
100. Закон України «Про засади державної регіональної політики» від 5 лютого 2015 р., №156-VIII. *Відомості Верховної Ради України*, №13(90).
101. Закон України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» від 11 вересня 2003 року № 1160-IV. <https://zakon.rada.gov.ua/go/1160-15>

102. Закон України «Про професійну (професійно-технічну) освіту» № 103/98-ВР від 10 лютого 1998 року. (1998). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80#Text>
103. Запоріжсталь. (2024). Оцінка роботи металургійної галузі в Україні у 2023–2024 роках. Запоріжжя: Метінвест.
104. Зеркалов Д.В. (2011). Економічна безпека: монографія. Київ: Основа.
105. Зєніна-Біліченко, А. С. (2017). *Конспект лекцій з дисципліни «Публічне адміністрування» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності 073 «Менеджмент» денної та заочної форм навчання*. Кам'янське: ДДТУ. <https://www.dstu.dp.ua/> (дата звернення 18.08.2024)
106. Зінченко, О. А. (2022). Світові тренди «зеленого» інвестування. *Економічний простір*, (177), 31–34. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/177-5>
107. Зянько, В. В., & Слободянюк, О. Е. (2017). Чинники інвестиційної привабливості підприємств кондитерської галузі. *Економіка і суспільство*, 8, 255–259. https://economyandsociety.in.ua/journals/8_ukr/45.pdf
108. Іваненко, О. (2023). Економічна реабілітація регіонів: вплив війни та відновлення бізнесу. Київ: Наукове видавництво.
109. Іванов, С. (2021). Роль сталого туризму в економічному відновленні деокупованих територій. *Економіка та управління національним господарством*, 40(3), 34–49.
110. Ігнатченко, Н. М. (2016). Глобальні передумови інтенсифікації інвестиційної діяльності комерційних банків України. *Міжнародні відносини. Серія: Економічні науки*, (9). http://journals.iir.kiev.ua/index.php/ec_n/article/view/3069/2757
111. Ільченко, В. М., & Горященко, Ю. П. (2023). Удосконалення підходів до стратегування та маркетингового планування сталого розвитку регіону. *Східна Європа: економіка, бізнес і управління*, 21, 381–389.
112. Індекс промислового виробництва. (2012–2024). Міністерство фінансів України. <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/index/industrial/>
113. Кавун С.В., Пилипенко А.А., Ріпка Д.О. (2013). Економічна та інформаційна безпека підприємств у системі консолідованої інформації. Харків: Вид. ХНЕУ.
114. Казакова, А. Ю., Мохненко, А. С., & Антонов, Р. А. (2024). Розробка моделі організаційно-економічного механізму управління системою конкурентоспроможності підприємства. *Економіка. Фінанси. Право*, 6, 17–20. <https://doi.org/10.37634/efp.2024.6.3>

115. Карапетян, О. А., & Гбур, З. В. Роль публічного адміністрування в формуванні демократичного суспільства держави. http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I214 (дата звернення 10.06.2024)
116. Карлін, М., Проць, Н. (2022). Проблеми та необхідність «зеленого фінансування» у повоєнний період відбудови економіки України. *Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки*. № 3. С. 29-36.
117. Карнаушенко, А. С. (2024). Розвиток ринку зелених облігацій у контексті глобальної стратегії сталого розвитку та переходу до циркулярної економіки. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*, (16). <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-16-06-01>
118. Карнаушенко, А. С. (2024). Розвиток ринку зелених облігацій у контексті глобальної стратегії сталого розвитку та переходу до циркулярної економіки. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*, 16. <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-16-06-01>
119. Карпець, Е. П., & Кілієвич, О. І. (2023). Інституціоналізація інноваційних кластерів в умовах цифрових трансформацій. У Р. М. Богачев, Е. П. Карпець, В. Д. Піхорович, А. Ю. Самарський, & М. І. Сторожик (Уклад.), *Піонер кібернетики академік В. М. Глушков: ідеї для майбутнього. До 100-річчя з дня народження В. М. Глушкова* (с. 65). Київ.
120. Качан, Я. В. (2024). Адаптивне управління в Україні в умовах війни: проблеми публічної служби. *Наукові інновації та передові технології*, 2(30), 136–144. <http://perspectives.pp.ua/index.php/nauka/article/download/8989/9036> (дата звернення: 23.04.2024).
121. Кейнс, Дж. М. (2020). *Загальна теорія зайнятості, відсотка та грошей*.
122. Кизим М.О. (2000). Організація великомасштабних економіко-виробничих систем. Харків: Бізнес-Інформ.
123. Кизим, М. О., & Белікова, Н. В. (Ред.). (2023). *Теоретичні аспекти виходу України з «пастки відсталості»* (Монографія). Харків: ФОП Лібуркіна Л. М.
124. Київська школа економіки [KSE]. (2024, квітень). *Звіт про прямі збитки інфраструктури від руйнувань внаслідок військової агресії Росії проти України станом на початок 2024 року*. https://kse.ua/wp-content/uploads/2024/04/01.01.24_Damages_Report.pdf

125. Київська школа економіки. (2024). Оцінка економічних збитків авіаційної галузі України внаслідок війни. Київ: KSE.
126. Київський міжнародний інститут соціології. (2024). Динаміка довіри соціальним інституціям у 2021-2024 роках. URL: <https://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=1467&page=2>
127. Кириченко, Н. В., & Алещенко, Л. О. (2024). Управління соціально-етичним маркетингом в умовах воєнного та повоєнного періодів. *Інвестиції: практика та досвід*, (3). <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.3.86>
128. Кіндзерський, Я. (2022). Повоєнне відновлення промисловості України: виклики та особливості політики. *Економічний аналіз*, (2), 101–117. <https://doi.org/10.35774/econa2022.02.101>
129. Клименко, Н. Г. (2023). *Теорія стратегічного менеджменту: курс лекцій*. Київ.
130. Клюско, Л. А., & Підсонна, А. Г. (2012). Оподаткування банківської діяльності в Україні та основні напрямки його вдосконалення. <http://fkd.org.ua/article%20/viewFile/28913/259172>
131. Кміть, В. М., & Савоцька, М. Я. (2018). Напрями вдосконалення системи оподаткування діяльності банківських установ. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. <http://vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2018/33-2018/16.pdf>
132. Ковальов, А. І., & Осадчий, М. Л. (2023). Реінжиніринг бізнес-процесів транспортних підприємств. *Науковий вісник*, (108).
133. Ковальський, А. (2023). Теоретичні аспекти формування стратегії сталого розвитку. *Економіка та суспільство*, (48). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-90>
134. Коен, С., & Делонг, Б. (2023). *Американське економічне диво і Александер Гамільтон* (Р. Клочко, Пер.). Наш формат.
135. Козлова, В. М. (2024). Розвиток інноваційного підприємництва в інноваційних екосистемах. *Вісник ЛТЕУ. Економічні науки*, (76), 66–74. <http://www.journals-lute.lviv.ua/index.php/visnyk-econom/article/download/1535/1446/>
136. Колесник, М. В., Ярмолюк, О. Я., & Созинова, І. В. (2023). Ефективність управління бізнес-процесами в ринковому середовищі цифрової інфраструктури. *Цифрова економіка та економічна безпека*, (4 (04)), 97–103.

137. Колодійчук, І. А., & Куртяк, М. Б. (2024). Соціально-економічні передумови переходу до зеленої економіки в регіонах України. *Регіональна економіка*, 112(2), 67-75. <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2024-2-6>
138. Колот, А., & Грішнова, О. (Ред.). (2010). *Соціалізація відносин у сфері праці в контексті стійкого розвитку: монографія*. Київ: ДВНЗ «КНЕУ ім. В. Гетьмана».
139. Комеліна, О. В., & Логвиненко, Л. С. (2023). Роль інформаційно-комунікаційних технологій у відновленні інфраструктури України після війни (Doctoral dissertation, Національний університет "Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка").
140. Конституція України : офіц. текст : [прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р]. *Відомості Верховної Ради України*, 1996, № 30, ст. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. Київ: *Відомості Верховної Ради України*, 1996, № 30, ст. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: Схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 року № 333-р.
141. Кораблін, С. (2021). Ефективність державних інвестицій: міжнародний досвід та перспективи для України. *Фінанси України*, (9), 34–47. <https://nas.gov.ua>
142. Корнелюк, О. (2024). Зелене фінансування сталого розвитку регіонів в умовах війни та післявоєнного відновлення. Реінтеграція ветеранів у цивільне суспільство та перспективи відбудови України: зб. тез доповідей VII Міжнародної благодійної науково-практичної конференції. Луцьк. С. 32-37.
143. Коробка, С. В. (2024). Стратегія сталого розвитку в управлінні організацією. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*, (16). <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-16-04-06>
144. Косар, Н., Мамчин, М., & Баран, А. (2022). Дослідження зміни поведінки споживачів у сучасних умовах. *Економіка та суспільство*, (45). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-45-68>
145. Костецька, Н. І. (2020). Стратегічне планування діяльності підприємств: теоретичні аспекти. *Інноваційна економіка*, 65-71. <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/40541/1/676-1424-1-SM.pdf>
146. Кравченко, М. О., & Прудкий, В. В. (2020). Модель аналізу сталого розвитку підприємства з урахуванням ризику. *Економічний вісник НТУУ «КПІ»*, 291-305. <https://doi.org/10.20535/2307-5651.17.2020.216368>

147. Крайник, О., & Федорчак, О. (2022). Фінансування розвитку територіальних громад в умовах децентралізації. *Financial and credit activity problems of theory and practice*, 2. <https://doi.org/10.55643/fcaptp.2.43.2022.3558>
148. Криворучко, О. М. (2009). Мотивація трудової діяльності персоналу в умовах економічної кризи. *Актуальні проблеми економіки*, (4(94)), 98–105.
149. Кримінальний кодекс України. (2001). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
150. Кузнєцова, М. (2023). Використання бізнесом практики відкритих інновацій в умовах розвитку економіки знань. *Економіка та суспільство*, (47). <http://www.economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/2089/2017>
151. Куліш, Д. (2024). Застосування технології блокчейну в ланцюзі поставок в процесі формування стратегії зовнішньоекономічної діяльності підприємств. *Modeling the Development of the Economic Systems*, (1), 22–32. [https://doi.org/10.31891/mdes/2024-11-3\(1\)](https://doi.org/10.31891/mdes/2024-11-3(1))
152. Куркін Н.В. (2004). Управління економічною безпекою розвитком підприємства: монографія. Донецьк: АРТ-ПРЕС.
153. Лабораторія законодавчих ініціатив [ЛЗІ]. (2023, 23 серпня). *Нове дослідження про досвід та потреби відновлення деокупованих громад України*. <https://parlament.org.ua/news/nove-doslidzhennya-pro-dosvid-ta-potreby-vidnovlennya-deokupovanyh-gromad-ukrayiny/>
154. Лебедєв, І. В. (2014). *Корпоративна соціальна відповідальність у контексті впровадження концепції гідної праці: Наукова монографія*. Одеса: Типографія «Атлант» ВОЇ СЦІУ.
155. Левченко, Я. С., & Шершенюк, О. М. (2018). Фактори впливу на інвестиційну привабливість підприємства. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*, 6(17), 231–237. https://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/17_2018/43.pdf
156. Легкоступ, І., & Саїнчук, Н. (2023). Сучасний стан інвестиційної діяльності в Україні: вітчизняний та міжнародний аспекти. *Економіка та суспільство*, (46). <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2075/2003>
157. Лендел, О. М. (2016). Іноземні інвестиції як фактор розвитку економіки держави. *Ефективна економіка*, 9. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5156>
158. Литвин, О. В. (2019). Вдосконалення методики комплексного оцінювання та моніторингу ефективності інвестиційної політики держави. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки*, (51).

159. Логвін, В. М. (2006). Розвиток поняття стратегії соціально-економічного розвитку організації. *Управління розвитком*, (4), 80–82.
160. Лойко, В. В., & Александров, Б. В. (2023). Підтримка та розвиток малого та середнього бізнесу в Україні в умовах війни. *European Scientific Journal of Economic and Financial Innovation*, 1(11), 228. <http://doi.org/10.32750/2023-0119>
161. Локтіонова Ю.А. (2013). Механізм забезпечення економічної безпеки підприємства. Соціально-економічні явища та процеси, 3(49), 93-99.
162. Лубенська, Н., Дятел, О., Єрмаков, В. (2023). Реструктуризація шахт Донбасу в умовах військових дій. Challenges and threats to critical infrastructure. Collective monograph – NGO Institute for Cyberspace Research (Detroit, Michigan, USA), 2023. С. 347-350.
163. Лутковська, С. М., & Лебідь, О. В. (2024). Еколого-економічні умови активізації інвестиційної діяльності АПК України. *Інвестиції: практика та досвід*, (16), 78–87. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.16.78>
164. Луців, Б., Майорова, Т., & Луців, П. (2023). “Зелені фінанси” в парадигмі сталого інвестиційного розвитку економіки України. *Світ фінансів*, (3(76)), 64–76.
165. Мазуркевич, І. (2023). Дослідження методичних підходів оцінки інвестиційної привабливості підприємств агропромислового комплексу. *Економіка та суспільство*, 53. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-87>
166. Мануйлович, Ю. М. (2024). Післявоєнне відновлення економіки України: виклики та перспективи (Doctoral dissertation, Сумський державний університет).
167. Мартиненко, М. М., & Ігнат'єва, І. А. (2006). *Стратегічний менеджмент* [підручник для студентів вищих навчальних закладів]. Київ: Каравела.
168. Мартишук, А. (2023). Основні фактори, які впливають на інвестиційну привабливість України. URL: https://psm7.com/uk/investicii/osnovnye-factory-kotorye-vliyayut-na-investicionnuyu-privlekatelnost-ukrainy.html?utm_source=chatgpt.com
169. Мархонос, С. М., & Турло, Н. П. (2012). Туристична сфера як фактор підвищення інвестиційної привабливості регіону. *Економіка. Управління. Інновації*, (1), 7.
170. Марченко, Л. (2021). Сталий туризм як фактор відновлення соціально-економічної стабільності в умовах постконфліктних територій. *Український журнал туризму*, 18(4), 112–127.
171. Марченков, М. В., & Бусол, Л. В. (2024). Шляхи впровадження новітніх технологій для забезпечення простежуваності у харчовому ланцюзі та управління

- кризовими ситуаціями. У *Продовольчі системи України: повоєнне відновлення та забезпечення сталого розвитку: матеріали Міжнародного науково-практичного форуму, 15–16 травня 2024 р.* (с. 58–59). Харків: Держ. біотехнологічний ун-т. <https://biotechuniv.edu.ua/wp-content/uploads/2024/09/conf-15-16-05-24-mater-conf.pdf>
172. Масик-Бєсова, М. З. (2024). Інституційна стійкість органів державної влади у забезпеченні національної безпеки України. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*, 1, 122–126. <https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2024.1/21> (дата звернення: 23.04.2024).
173. Мединська, Т. В. (2010). *Податкове стимулювання інвестиційної діяльності в Україні* [Автореф. дис. канд. екон. наук].
174. Мельник, Л., Карінцева, О., Калініченко, Л., Харченко, М., & Лебідь, М. (2024). Економічні засади цифрової трансформації підприємств України. *Цифрова економіка та економічна безпека*, 4(13), 19–25. <https://doi.org/10.32782/dees.13-3>
175. Мельникова, К. В., & Мохненко, А. С. (2021). Особливості корпоративної культури на ІТ-підприємствах в сучасних умовах ведення бізнесу. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія "Економічні науки"*, 42, 45-49. <https://doi.org/10.32999/ksu2307-8030/2021-42-7>
176. Мельникова, М., & Градобоева, Є. (2020). Відновлення господарювання в сфері життєдіяльності міста на постконфліктній території. *Економіка та суспільство*, (22). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2020-22-39>
177. Метінвест. (2023). Військовий вплив на металургійну галузь України: втрати та перспективи відновлення. Київ: Група Метінвест.
178. Миколаївська обласна військова адміністрація. (2022). *Програма економічного і соціального розвитку Миколаївської області на 2023 рік. Затверджено розпорядженням начальника Миколаївської обласної військової адміністрації від 07.11.2022 № 399-р.* https://www.mk.gov.ua/store/files/announce_1674575933.pdf
179. Миколаївська обласна військова адміністрація. (2025). *Економіка.* <https://www.mk.gov.ua/ua/economy/>
180. Михальська, В. В. (2018). Постконфліктні управлінські практики в економічній політиці. *Політичне життя*, (2), 55-60. <https://doi.org/10.31558/2519-2949.2018.2.9>

181. Михальчук, В. М., Коломієць, А. В., & Гбур, З. В. (2020). Медико-соціальне обґрунтування логістики в управлінні комунальним неприбутковим підприємством. <https://core.ac.uk/download/pdf/328038267.pdf> (дата звернення: 10.06.2024).
182. Мищенко, А. П. (2003). *Стратегическое управление: Учебное пособие*. Днепропетровск: Издательство ДУЭП.
183. Міністерство аграрної політики та продовольства України. (2024). Динаміка врожайності та експорту зернових культур в Україні у 2022–2024 роках. Отримано з <https://minagro.gov.ua>
184. Міністерство економіки України. (2023). Оцінка результатів урядової програми релокації підприємств у 2022–2023 роках. Київ: Міністерство економіки України.
185. Міністерство економіки України. (2024). Стратегія підтримки бізнесу в умовах війни. Київ: Державне видавництво.
186. Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України. (2024). *Про затвердження Переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією. Наказ від 22.12.2022 № 309 (зі змінами станом на 30.10.2024)*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1668-22#Text>
187. Міністерство фінансів України. (2016–2023). *Номінальний ВВП України*. <https://index.minfin.com.ua/>
188. Міністерство фінансів України. (2017–2023). *Державний веб-портал бюджету для громадян*. <https://openbudget.gov.ua/>
189. Міністерство фінансів України. (2024). *Базовий індекс інфляції в Україні 2024*. <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/index/inflation/basic/>
190. Міністерство фінансів України. (2025). Інформаційна довідка щодо державного та гарантованого державою боргу України (станом на 31.12.2024). <https://mof.gov.ua/uk/derzhavnij-borg-ta-garantovanij-derzhavju-borg>
191. Міністерство фінансів України. (n.d.). *Офіційний сайт Міністерства фінансів України*. <https://mof.gov.ua/uk/borgova-politika>
192. Мінрегіон України. (2012). *Про затвердження порядків розроблення, погодження та затвердження інвестиційних програм суб'єктів господарювання у сферах теплопостачання, централізованого водопостачання та водовідведення: Наказ № 630 від 14.12.2012*. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/z0097-13#Text>
193. Мірошніченко, В. В., & Тьорло, В. О. (2018). Проблеми становлення «зеленої» економіки в Україні. *Наукові записки НаУКМА. Економічні науки*, 3(1), 83–

88. Retrieved from <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/9f11c654-cdb5-49af-a80b-5b86618027f6/content>
194. Мішина, Д. В. (2020). Взаємозв'язок інвестицій та економічного зростання: ретроспективний аналіз. *Економіка та підприємництво*, 7(36).
195. Могілат, І. М., & Нижник, О. М. (2023). Методичні рекомендації зі здійснення моніторингу і оцінки реалізації планувальних документів із відновлення та розвитку територіальних громад. *Програма розвитку ООН в Україні*. URL: https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2023-03/M%26E_methodological_recommendations_%28model%29_web.pdf?utm_source
196. Мокрий, В., Пастернак, О., Гомзяк, О., Лішук, Д. (2024). Інформаційні технології моніторингу впливу війни на окуповані і деокуповані природоохоронні території. Екологія, природокористування та охорона навколишнього середовища: прикладні аспекти: зб. матеріалів VII Всеукраїнської науково-практичної заочної конференції, м. Київ, МДУ. С. 71–73.
197. Мороз, С., & Левченко, С. (2023). Логістична галузь України: економічне значення галузі, втрати та перспективи розвитку в умовах війни. *Development Service Industry Management*, (3), 75–82.
198. Мохненко, А. С. (2024). Стратегія соціально-економічного розвитку в умовах глобалізації. В *Фінансово-облікова політика України в умовах європейської інтеграції: нові можливості та перспективи* (с. 300-316). Книжкове вид-во ФОП Вишемирський В.С.
199. Мохненко, А. С., & Антонов, Р. А. (2025). Характеристика основних факторів конкурентоспроможності підприємств ІТ сфери в умовах воєнного стану. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*, 17. <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2025-17-04-07>
200. Мочерний, С. В. (1995). *Економічний словник-довідник* (С. В. Мочерний, ред.). Київ: Феміна.
201. Музильов, Д. О., Медведєв, Є. П., & Павленко, О. В. (2024). Оцінка ризиків в первинних ланцюгах постачання сільськогосподарської продукції за допомогою нечіткої логіки. У *Матеріали V Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Напрями розвитку технологічних систем і логістики в АПВ»* (с. 87–89). Харків: ДБТУ. <https://biotechuniv.edu.ua/wp-content/uploads/2024/06/conf-23-05-24-tezy.pdf>

202. Мунтіян В.І. (2013). Інтеграція та безпека України. Проблеми сучасної економіки, (46), 80-85.
203. Мушеник, І., & Чернобай, Л. (2024). Аналіз впливу війни на міжнародні транспортні перевезення в Україні. *Наука і техніка сьогодні*, (4 (32)).
204. Наказ «Про затвердження Положення про дуальну форму професійної (професійно-технічної) освіти» № 1551 від 12 грудня 2019 року. (2019). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0193-20#Text>
205. Налутка, П., Завербний, А. (2023). Напрямки зміцнення фінансової системи України в умовах війни шляхом впровадження інструментів репутаційного менеджменту. Фінансові інструменти сталого розвитку економіки: матер. 5-ої Міжнародної науково-практичної конференції. Чернівці, Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. С. 105-109.
206. Наумов, О. Б., Мохненко, А. С., & Чмут, О. О. (2023). Модель організаційно-економічного механізму логістичної системи підприємства. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія "Економічні науки"*, 48, 19-24. <https://doi.org/10.32999/ksu2307-8030/2023-48-3>
207. Національний банк України. (2024). Ділові очікування підприємств України. II квартал 2024 року. https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/BOS_2024-Q2.pdf?v=7
208. Національний банк України. (2024). Звіт про фінансову стабільність. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/zvit-pro-finansovu-stabilnist-gruden-2024-roku>
209. Національний банк України. (2025). Інфляційний звіт. Січень 2025. https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/IR_2025-Q1.pdf?v=11
210. Національний інститут стратегічних досліджень [НІСД]. (2023). Управління деокупованими територіями Харківської та Херсонської областей: досвід першого року. Аналітична доповідь. https://niss.gov.ua/sites/default/files/2023-12/ad_deokupov_teritor_06122023.pdf
211. Національний інститут стратегічних досліджень. (2023). Безробіття в Україні в період повномасштабної війни. <https://niss.gov.ua/news/komentarij-ekspertiv/bezrobittya-v-ukrayini-v-period-povnomasshtabnoyi-viyny>
212. Національний інформаційний центр академічної мобільності ENIC UKRAINE. (2024). <https://enic.in.ua/index.php/ua/systema-osvity/profesijno-tehnichna-osvita>
213. Небрат, В. В., & Корніяка, О. В. (2022). Особливості механізмів капіталоутворення та інвестування в Україні як чинник фінансових ризиків в умовах

- війни та післявоєнного відновлення. *Грааль науки*, (16), 31–34.
<https://doi.org/10.36074/grail-of-science.17.06.2022.001>
214. Небрат, В. В., Супрун, Н. А., та ін. (2024). *Держава і ринок в економічному розвитку та у повоєнному відновленні: зарубіжний досвід: колективна монографія*. НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України». К. 416 с.
215. Нехаєнко, О. В. (2021). Бар'єр культурний. *Велика українська енциклопедія*. URL: [https://vue.gov.ua/Бар'єр культурний](https://vue.gov.ua/Бар'єр_культурний)
216. Ничкало, Н. Г. (2022). Людський капітал у мирний час і в добу російської агресії проти України. *Професійна освіта*, 4(97), 2–4. <https://lib.iitta.gov.ua/734223/>
217. НКЦПФР. (2021). *Про схвалення Рекомендацій щодо реалізації або фінансуванню проєктів екологічного спрямування шляхом емісії зелених облігацій: Рішення № 493 від 07.07.2021*. <https://www.nssmc.gov.ua/document/?id=12423398>
218. Новікова, О. Ф., Амоша, О. І., Антонюк, В. П., та ін. (2012). *Сталий розвиток промислового регіону: соціальні аспекти* (монографія). Донецьк: НАН України, Інститут економіки промисловості.
219. Носань, Н. С., Якименко, Т. В., & Панченко, Р. В. (2023). Стратегічне планування діяльності підприємств. *Економіка та суспільство*, (56). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-16>
220. Олексів, І. Б., & Дрібнюк, А. М. (2023). Аналіз сучасних інструментів інвестування у відновлювану енергетику України. *Менеджмент і підприємництво в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку*, 5(2), 315–325. <https://doi.org/10.23939/smeu2023.02.315>
221. ООН. (2023). Використання цифрових технологій у відновленні економіки України. Нью-Йорк: Організація Об'єднаних Націй.
222. Орлів, М. (2022). Впровадження моделі збалансованої системи показників в органах місцевого самоврядування. *Вісник ХНУ*, 4, 105–110. <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-308-4-16> (дата звернення: 23.04.2024).
223. Орлова, Н. С., & Максимова, Т. В. (2019). Формування інвестиційної політики країни в умовах сталого розвитку. *Інвестиції: практика та досвід*, (24).
224. Осадчий, М. (2024). Сучасні інституціональні особливості розвитку водного транспорту України. *Економіка та суспільство*, (67).
225. Осадчий, М. Л. (2024). Взаємозв'язок інституційно-економічних компонентів з економічними процесами. *Причорноморські економічні студії*, (89), 210–216. <https://doi.org/10.32782/bses.89-37>

226. Осадчий, М. Л. (2024). Інституційно-економічні механізми розвитку інфраструктури господарювання морських портів України. *Ефективна економіка*, (11). <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.11.104>
227. Осадчий, М. Л. (2024). Організаційно-економічні механізми вдосконалення бізнес-процесів у контексті розвитку інфраструктури господарювання. *JEL AZ*, (102).
228. Осадчий, М. Л. (2024). Пріоритети стратегічного розвитку транспортно-інфраструктурних підприємств. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*, (7–8), 166–174.
229. Осьмак, Д. І., & Кушал, І. М. (2023). Зарубіжний досвід стимулювання інвестиційної діяльності підприємств. *Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля*, (4), 36–40. <https://doi.org/10.33216/1998-7927-2023-280-4-36-40>
230. Павліха, Н. В., Цимбалюк, І. О., Хомюк, Н. Л., Войчук, М. В., Савчук, А. Ю., Коломечюк, В. В., & Цимбалюк, С. М. (2022). *Безпека сталого розвитку регіонів та територіальних громад України на засадах інклюзивного зростання: монографія*. Луцьк: Вежа-Друк. https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/22187/1/Bezpeka_stal_rozv.pdf
231. Паньків, Н., & Чернишова, А. (2023). Проблеми та перспективи відновлення України під час та після завершення російсько-української війни. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic sciences*, 314(1), 67–79.
232. Петренко, В. С., Карнаушенко, А. С., & Мельникова, К. В. (2023). Соціальні стандарти ЄС та їх вплив на українську економіку. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*, 10. <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-10-02-03>
233. Петренко, О. (2020). Сталий розвиток та його вплив на відновлення економіки постконфліктних регіонів. *Туризм і соціально-економічний розвиток*, 12(1), 72–85.
234. Петров, П. Ю. (2007). Модель формування соціальної політики. *Вісник Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля*, (7), 139–143.
235. Петров, С. (2022). Відбудова транспортної інфраструктури: виклики та перспективи. Львів: Інститут регіональних досліджень.

236. Петрова, І. Л., & Близнюк, В. В. (Ред.). (2016). *Розвиток соціально-трудової сфери України: теорія, практика, перспективи* (Колективна монографія). Київ: НАН України, ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України».
237. Петролюк, Ю. С., & Гребенюк, Н. В. (2024). Сталий розвиток як стратегічна перевага для підприємства. *Економіка та суспільство*, (68). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-148>
238. Петруненко, Я. В. (2024). Соціально-економічні чинники відновлення України після перемоги. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: юридичні науки*, 35(3), 68–75.
239. Піголенко, І. В., & Кукса, К. М. (2023). План Маршалла як приклад успішної післявоєнної реконструкції та відбудови Європи.
240. Пилипенко А.А., Пилипенко С.М. (2011). Стратегічний аспект організації обліково-аналітичної підтримки антикризового управління. Актуальні проблеми економіки, 4, 234-241.
241. Пігуль, О. В., & Сьомушкін, В. О. (2023). Інтеграція понять сталого розвитку і управління проєктами в сучасні моделі житлового будівництва. *Економіка та суспільство*, (53). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-64>
242. Пізняк, Т., & Пізняк, Д. (2023). Інноваційні технології та їх вплив на економіку України на сучасному етапі. *Věda a perspektivy*, (3), 94–110.
243. Плахотнюк, Р. (2024). Забезпечення стійкості критичної інфраструктури в Україні в умовах сучасних викликів. *Економічний простір*, (195), 47–54.
244. Податковий кодекс України від 02 грудня 2010 року № 2755-VI. <https://zakon.rada.gov.ua/go/2755-17>
245. Полчанов, А. Ю. (2018). *Розвиток фінансового потенціалу держави в системі постконфліктного відновлення: монографія*. Житомир: ЖДТУ. 464 с.
246. Попов О.Є., Котов А.М., Зайцева Т.Г. (2009). Розподіл і реалізація корпоративного контролю при формуванні капіталу акціонерного товариства: монографія. Харків: ВД "Інжек".
247. Попова, Н. В., & Шинкаренко, В. Г. (2016). Розвиток персоналу в умовах адаптації підприємств до VUCA-світу. *Економічний часопис XXI*, (156(1–2)), 88–91.
248. Потетюєва, М. В. (2022, August). Роль залізничного транспорту в умовах війни. In *The 14th International scientific and practical conference "Science, innovations and education: problems and prospects"* (August 25–27, 2022) CPN Publishing Group, Tokyo, Japan. 2022. 487 p. (p. 451).

249. Правовий режим воєнного стану. <https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php> (дата звернення 22.11.2024)
250. Примостка, Л. О. (2018). Глобалізація фінансового ринку: сутність, форми прояву, наслідки. *Фінанси, облік і аудит*, (18), 56–70.
251. Присяжнюк, П. В. (2022). Механізми управління: сутність, види, складові. <http://www.dy.nayka.com.ua> (дата звернення 22.11.2024)
252. Прищак, М. Д., & Лесько, О. Й. (2023). Конфлікти в ділових відносинах. *Етика та психологія ділових відносин: вид. 2-ге*. URL: https://web.posibnyky.vntu.edu.ua/icgn/12lesko_etika_ta_psihologiya_dilovih_vidnosin/p7.html?utm_source
253. Про введення воєнного стану в Україні: Указ від 24 лютого 2022 року № 64/2022. *Офіційний вісник Президента України*, 2022, № 6.
254. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 5 лютого 2015 року № 157-VIII. *Відомості Верховної Ради України*, 2015, № 13, ст. 91.
255. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 р. *Відомості Верховної Ради України*, 1997, № 24, ст. 170.
256. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР. *Відомості Верховної Ради України*, 1997, № 24, ст. 170.
257. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 6 квітня 2000 року № 1647-III. *Відомості Верховної Ради України*, 2000, № 28, ст. 224.
258. Про Стратегію сталого розвитку "Україна – 2020". <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#Text>
259. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-p#Text>
260. Прокопчук, Л. О. (2004). *Стратегический менеджмент: учебник для вузов*. Санкт-Петербург: Изд-во Михайлова В. А.
261. Проскура, К. П. (2022). Особливості оподаткування банківських установ у 2022 році. *Економічний аналіз*.
262. Пухальська, Я. П. (2023). Відновлення та регіональний розвиток України після війни з росією. *Актуальні проблеми економіки*, 7(265), 88–98.
263. Пшибельський, В. (2023, Мау). Виклики розвитку паливно-енергетичної сфери в умовах війни. In *Трансформація моделі соціально-економічного розвитку в умовах відновлення України та інтеграції з ЄС*. Луцьк: Вежа-Друк.

264. Пшик, Б. І., & Печенко, О. О. (2014). Актуальні проблеми розвитку банківської інвестиційної діяльності в Україні. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*, (2).
265. Рагуліна, Н. В. (2017). Інвестиційний клімат та методи покращення інвестиційного потенціалу на пост-конфліктних територіях України. *Ефективна економіка*, 12. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6005>
266. Разумова, Г. В., & Курносова, О. І. (2024). Напрями та завдання державної політики щодо безпеки інвестиційної діяльності. *Вісник ПДТУ. Серія: Економічні науки*, 1(39), 9–18. [https://doi.org/10.31498/2225-6725.1\(39\).2024.310191](https://doi.org/10.31498/2225-6725.1(39).2024.310191)
267. Разумова, Г. В., & Курносова, О. І. (2024). Управління ризиками інвестиційної діяльності в умовах цифрової трансформації. *Бізнес Інформ*, 3, 96–101. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-3-96-101>
268. Реверчук, С. К. (2010). *Податкове регулювання банківської діяльності: монографія*. Київ: Алерта; Львів: Тріада плюс.
269. Розвиток професійно-технічної освіти регіону на засадах публічно-приватного партнерства: електронне наукове видання / наук. ред. Сторонянська І. З., Васильців Т. Г. (2022). Львів: ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України». <https://ird.gov.ua/irdp/p20220031.pdf>
270. Розпорядження «Про затвердження Концепції підготовки фахівців за дуальною формою навчання» № 660-р. від 19 вересня 2018 року. (2018). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/660-2018-p>
271. Романова, А. А. (2018). Управління розвитком туристичної сфери в умовах збройних конфліктів. *Modern Economics*, 9. [https://doi.org/10.31521/modecon.V9\(2018\)-12](https://doi.org/10.31521/modecon.V9(2018)-12)
272. Рудаченко, О. О., Коненко, В. В., & Тараруєв, Ю. О. (2024). Цифрова трансформація як фактор формування потенціалу територіальних громад. *Ефективна економіка*, 2. <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/3068>
273. Руцишин, Н. М. (2014). Фінансові ресурси банків та особливості їх формування в сучасних умовах. *Збірник наукових праць Державного економіко-технологічного університету транспорту. Серія «Економіка і управління»*, (30).
274. Рябець, К. (2023). Комплекс пропозицій щодо оптимізації публічного управління в галузі захисту довкілля та природних ресурсів. Перспективи розвитку управлінських систем у соціальній та економічній сферах України: теорія і практика:

- зб. матеріалів VII Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, Київ, КУБГ. С. 242-245.
275. Савін, С. Ю. (2011). Адаптація мотиваційної політики підприємств легкої промисловості до сучасних соціально-економічних реалій. *Вісник ХНУ*, (3), Т.1 (176), 42–45.
276. Савіна, Г. Г. (2004). *Методологія та практика формування соціально-економічної політики на підприємствах легкої промисловості: Монографія*. Херсон: Херсонський державний технічний університет.
277. Савіна, Г. Г. (2012). Економічний успіх – принципово нова оцінка господарської діяльності. У Г. Г. Савіна (Ред.), *Узгодження економічного зростання та соціального розвитку: монографія* (С. 125–128). Херсон: ХНТУ, ПП Вишемирський В. С.
278. Савченко, В., Кононенко, Л., & Карнаушенко, А. (2023). Циркулярна економіка в умовах формування суспільства 5.0. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*, 16, 166-174. <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2023.16.22>
279. Савчина, М. В. (2021). *Правове регулювання економічної системи: інституції, правила, процедури: монографія*. Одеса: Видавничий дім «Гельветика».
280. Салига К.С., Гуцалюк О.М. (2018). Ресурсно-компетентнісна парадигма організації управління корпоративними інтеграційними процесами акціонерних товариств. *Бізнес Інформ*, 10, 369-376.
281. Саліхова, О. Б., & Крехівський, О. В. (2022). Держава у повоєнній розбудові індустрії та відновленні економіки: історичні паралелі та рекомендації для України. *Економіка та прогнозування*, (4), 7–42. <https://doi.org/10.15407/eip2022.04.007>
282. Самуельсон, П. А., & Нордгауз, В. Д. (2019). *Макроекономіка* (С. Панчишин, наук. ред.). Основи.
283. Світовий банк. (2023). Відновлення економіки після конфлікту: уроки для України. Вашингтон: Світовий банк.
284. Світовий банк. (2023). Економічний розвиток України: виклики та перспективи. Вашингтон: Світовий банк.
285. Сенищ, П. М. (2016). Податкове стимулювання розвитку банківської діяльності в забезпеченні економічного зростання. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*, (4).
286. Сербина, О. Г. (2012). Суть та структура податкового механізму регулювання банківської діяльності. *Науковий вісник НЛТУ України*, (18.3).

287. Сидоренко, М. (2024). Підтримка малого та середнього бізнесу в умовах кризи. Харків: Видавництво економічних досліджень.
288. Сидоров, Д. (2025). Піднятися з руїн. Як війна вдарила по економіці України та скільки втратив бізнес. *РБК-Україна*. <https://www.rbc.ua/rus/news/pidnyatisya-ruyin-k-viyna-vdarila-ekonomitsi-173747275...>
289. Сидорук, Є. (2016). Стратегічне планування розвитку великого підприємства. *Економіка і суспільство*, (4), 319–326. https://economyandsociety.in.ua/journals/4_ukr/52.pdf
290. Сиченко, В. В., & Лукашук, М. В. (2022). Трансформація державного управління в умовах глобальних та євроінтеграційних вимірах. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*, 5, 89–94. <https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2022.5/14> (дата звернення: 23.04.2024).
291. Собкевич, О. (2023, 14 листопада). Перспективи модернізаційних зрушень у промисловості України в процесі євроінтеграції. *Національний інститут стратегічних досліджень*. <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/perspektyvy-modernizatsiynykh-zrushen-u-promyslovosti-ukrayiny-v-protsehi>
292. Сорока, О. В. (2014). Соціальна стратегія організації: сутність та необхідність розробки. У *Актуальні проблеми і перспективи розвитку економіки України: Матеріали доповідей Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Ужгород, 7 березня 2014) (С. 179–182).
293. Ставицький, А., Харламова, Г., & Шпирко, В. (2020). Вплив політичних та технологічних факторів на прямі іноземні інвестиції: порівняльний економіко-математичний аналіз України та країн світу. *Економічний вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*, (41), 75–89. <https://econom.bulletin.knu.ua/article/view/1216>
294. Стадник, В. В., & Мукомела-Михалець, В. О. (2017). Нематеріальні ресурси в реалізації стратегії розвитку промислових корпорацій. *Бізнес Інформ*, (4), 341–363.
295. Статистика фінансового сектору. (2016–2024). Офіційний веб-портал НБУ. <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-financial>
296. Степаненко, В. І. (2024). Інклюзивний розвиток громад в Україні під час війни та перспективи повоєнного відновлення: соціальний аспект. *Соціальна педагогіка: теорія та практика*, (1), 56–62. <https://doi.org/10.12958/1817-3764-2024-1-56-62>

297. Стечик, Я. (2024). Роль цифрових технологій у процесах відбудови в постконфліктний період. *Проблеми і перспективи економіки та управління*, 3(39), 39–49. [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2024-3\(39\)-39-49](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2024-3(39)-39-49)
298. Страшинська, Л. В. (2008). *Стратегія розвитку продовольчого ринку в Україні: монографія* (Б. М. Данилишин, ред.). К.: Профі.
299. Стрельбицька, Л. М., & Стрельбицький, М. П. (2023). Міжнародно-правове регулювання забезпечення енергетичної та ядерної безпеки України в умовах війни. *Інформація і право*, (1 (44)), 177–189.
300. Струк, Н. (2023). Особливості забезпечення економічної спроможності територіальних громад України в умовах воєнного стану. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-7-05-01>
301. Сухоруков, А. М., & Ляшок, Н. Ю. (2010). Аналіз відомих моделей управління персоналом підприємства. *Актуальні проблеми економічного і соціального розвитку регіону*, 95–98.
302. Талавиця, О. М. (2016). Аспекти розробки економічної стратегії розвитку підприємства. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Економіка*, 1(47), т. 2, 335–339.
303. Тапскотт, Д., & Вільямс, Э. Д. (2009). *Викиномика. Как массовое сотрудничество изменяет все*. К.: Наука.
304. Тарасюк, А., & Мешкова-Кравченко, Н. (2020). Досвід розвитку та оптимізація моделі територіальних громад в Україні. *Herald of Lviv University of Trade and Economics. Economic sciences*, 44–47. <https://doi.org/10.36477/2522-1205-2020-60-07>
305. Татомир, І. Л., & Квасній, Л. Г. (2022). *Поведінкова економіка: від теорії до практики: міждисциплінарний навчальний посібник*. Трускавець: ПОСВІТ.
306. Тверезовська, О., & Гриценко, Л. (2022). Роль зеленого проектного фінансування в економічному розвитку України. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*, 6(47), 124–138. <https://doi.org/10.55643/fcaptp.6.47.2022.3933>
307. Тимченко, В. (2020). Вплив сталого розвитку на відновлення інфраструктури та економічної стабільності в постконфліктних регіонах. *Науковий вісник Херсонського державного університету*, 30(6), 48–56.

308. Тихий, В. (2016). Безпека людини: поняття, правове забезпечення, значення, види. *Вісник Національної академії правових наук України*. № 2. (85). С. 31-46.
309. Тіверіадська, Л. В., & Якименко, А. М. (2015). Інфляційні процеси та їх соціально-економічні наслідки в Україні. *Економічний простір*, 93, 175–188.
310. Ткаченко, А. М., & Морщенко, Т. С. (2008). *Стратегічне удосконалення управління персоналом* (Монографія). Запоріжжя.
311. Ткаченко, О. І. (2024). Роль малого та середнього бізнесу у повоєнному відновленні підприємництва в Україні в умовах цифровізації. *Наукові інновації та передові технології*, 6(34). [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-6\(34\)-991-1001](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-6(34)-991-1001)
312. Томпсон, А. А., & Стрикленд, А. Дж. (2005). *Стратегический менеджмент. Ситуации для анализа* (924 с.). М.: Вильямс.
313. Томпсон, А., & Стрикленд, Дж. (1998). *Стратегический менеджмент. Искусство разработки и реализации*. М.: Юнити.
314. Томчук, О. (2023). Вища освіта як середовище формування людського потенціалу територій. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*, 320(4), 12–18. <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2023-320-4-2>
315. Тотева, Е. (2022). *Зелена таксономія в Україні*. <https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2022-08/UNDP-UA-green-taxonomy-report-UKR.pdf>
316. Трушкіна, Н., & Жукова, І. (2024). Економічне забезпечення організації і функціонування критичної інфраструктури. *Успіхи і досягнення у науці*, (1 (1)).
317. Турецький статистичний інститут. (2024). Роль переробної промисловості у ВВП Туреччини. Анкара: TurkStat.
318. Тяхтенко, Н. А. (2018). *Соціальні стратегії активізації трудової діяльності переробних підприємств: методологія та практика формування та оцінювання* (320 с.). http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?
319. Тяхтенко, Н. А. (2024). Обґрунтування впливу соціокультурних чинників на бізнес-середовище та професійну систему менеджменту. *Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління*, 23(1(56)), 142–158. [https://doi.org/10.18524/2413-9998.2024.1\(56\).309068](https://doi.org/10.18524/2413-9998.2024.1(56).309068)
320. Тяхтенко, Н. А., & Гарафонова, О. І. (2022). Ефективне лідерство як управлінський чинник забезпечення конкурентоспроможності підприємства у сучасному ринковому середовищі. *Вісник Одеського національного університету*

- імені Іллі Мечникова. Серія: Економіка, 27(4(94)), 28–34.
<https://doi.org/10.32782/2304-0920/4-94-6>
321. Українська асоціація інвесторів. (2024). Перспективні напрямки інвестицій в Україні: технології, енергетика та переробна промисловість. Київ: УАІ.
322. Український союз промисловців і підприємців. (2023). Вплив війни на промисловий сектор України. Київ: УСПП.
323. Укрметалургпром. (2024). Стан виробництва сталі, чавуну та металопрокату в Україні у 2024 році. Київ: Асоціація підприємств металургійної галузі.
324. Уманець, І., Коржов, Є. (2024). Гідролого-геологічні проблеми знищення екосистеми каховського водосховища. Сучасний стан водних екосистем Півдня України та методи їх відновлення у повоєнний період: зб. наук. праць. Київ, ТОВ «Франко Пак». С. 9-15.
325. Уоллес Р.Л. (2005). Стратегічні альянси у бізнесі. Технологія побудови довгострокових партнерських відносин та створення спільних підприємств. Пер. з англ. Добра книга.
326. Управління медичним закладом в процесі реформи: що необхідно і чого не слід робити. <https://www.umj.com.ua/article/127584> (дата звернення 10.06.2024)
327. Фадєєва, І., Тарас, Т. (2024). «Зелене» фінансування як інструмент відновлення економіки України на засадах сталого розвитку. Сталій розвиток складних соціально-економічних систем в умовах сучасних змін та викликів: Збірник тез доповідей I Міжнародної науково-практичної конференції. Івано-Франківськ, ІФНТУНГС. С. 203-206.
328. Феденко, В. (2024). Оцінка ефективності інвестиційної та інноваційної діяльності підприємств в сучасних умовах. *Актуальні питання у сучасній науці*, (7(25)). <http://perspectives.pp.ua/index.php/sn/article/download/13029/13091>
329. Федчик, О. В. (2020). Досвід Японії та Південної Кореї у відбудові економіки після Другої світової війни. *Студентський вісник НУВГП*, (2), 18.
330. Федько, І. (2024). Внесок малого і середнього бізнесу в ключові компоненти соціально-економічного розвитку України. *Економіка та суспільство*, (67).
<https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-67-176>
331. ФРН у 2024 році інвестує 57,6 млрд євро у технології зеленої енергетики. (2024). *Журнал Корреспондент*. Retrieved from <https://ua.korrespondent.net/world/4613974-frn-u-2024-rotsi-investuie-576-mlrd-yevro-u-tekhnohii-zelenoi-enerhetyky>

332. Фут Н., Хенслі Д., Моррісон Р., Лендсберг М. (2003). Роль корпоративного центру. URL: <https://www.mckinsey.com/>
333. Хаустова, О. О. (2016). Психосоціальна реабілітація: проблеми і шляхи вирішення. *НейроNews: психоневрологія та нейропсихіатрія*, 2(76), 25–29.
334. Хвесик, М. А. (Ред.). (2013). *Наукові основи національної стратегії сталого розвитку України*. Київ: ДУ ІЕПСР НАН України. https://ecos.kiev.ua/share/upload/reports/Naukovi_osnovy_stalogo_rozvytku_2013_1.pdf
335. Херсонська обласна державна адміністрація. (2022). *Підсумки роботи промислового комплексу Херсонської області за 2021 рік*. <https://khoda.gov.ua/p%D1%96dsumki-roboti-promislovogo-kompleksu-hersonsko%D1%97-oblast%D1%96-za-2021-r%D1%96k>
336. Цілі сталого розвитку на період з 2020 по 2030 роки затверджені Резолюцією Генеральної Асамблеї ООН від 25 вересня 2020 року. <http://www.un.org.ua/ua/tsilirozvytku-tysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku>
337. Чала, В. С. (2022). Глобальні тренди розвитку зеленого облігаційного фінансування. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*, (41), 124–131. <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2022-41-23>
338. Чернецька, Ю. А. (2010). Управління левериджом для стійкого розвитку. *Вісник соціально-економічних досліджень*, (38), 372–377.
339. Чернявський, А. Д., & Філіппов, М. І. (2011). *Управління конкурентоспроможністю підприємства: навч. посіб.* К.: ДП «Вид. дім «Персонал».
340. Чмут, О. О., & Мохненко, А. С. (2023). Маркетинг як інструмент ефективного функціонування логістичної системи підприємства. В *Маркетинг у підприємництві, біржовій діяльності та торгівлі в smart-суспільстві: управлінський, інноваційний та методичний виміри* (с. 136–160). Львів: науковий редактор І. В. Перезовова.
341. Чорна, М. В., & Глухова, С. В. (2020). *Формування ефективної інвестиційної політики підприємства* [Монографія]. ФОП Шейніна О. В.
342. Чугунов, І., Канєва, Т., & Любчак, І. (2023). Фінансові інструменти реалізації Європейського зеленого курсу в Україні. *Економіка та суспільство*, (56). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-141>
343. Шаблієнко, А. (2023). *Розвиток приватного інвестування в Україні*. <https://ekmair.ukma.edu.ua/bitstreams/f540ddf9-3aea-4d55-8271-b6122cfdad10/download>

344. Шаров, О. (2020). Державні інвестиції у фінансову систему України: проблеми та перспективи. *Фінансові дослідження*, (7), 12–26. <https://nas.gov.ua>
345. Шашина, М. В., Солосіч, О. С., Місяйло, О. В., & Очеретяна, О. В. (2021). Аналіз стратегій регіонального розвитку в контексті імплементації засадничих положень концепції смарт-спеціалізації у національну політику розвитку регіонів. *Ефективна економіка*, (5). <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.5.71>
346. Шевченко, А. В. (2023). Напрями та завдання промислової політики України в умовах війни та повоєнного відновлення. *Проблеми економіки*, 3(57), 128–133. <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2023-3-128-133>
347. Шершньова, З. Є. (2004). *Стратегічне управління: Підручник* (2-ге вид., перероб. і доп.). К.: КНЕУ.
348. Шинкарук, Л. (2019). Інвестиційна політика держави: виклики та напрями розвитку. *Актуальні проблеми економіки*, (11), 89–102. <https://nubip.edu.ua>
349. Шкрабак, І. В. (2020). Аспекти відновлення економіки постконфліктних територій. *Ефективна економіка*, 10. <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.10.8>
350. Шкрабак, І. В. (2020). Аспекти відновлення економіки постконфліктних територій. *Ефективна економіка*, (10). <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8278> (дата звернення: 22.01.2025). <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.10.8>
351. Шолудько, О., Грицина, О., & Рубай, О. (2024). Теоретичні основи застосування інструментів зеленого фінансування. *Аграрна Економіка*, 17(1), 36–46.
352. Шпатакова, О., Іваненко, Р., & Погребиський, І. (2022, June). Перспективи відновлення критичної інфраструктури на деокупованих територіях України. *Економіка та суспільство*, 40. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-40-5>
353. Штулер, І. Ю., & Сержанов, В. В. (2017). Державна політика залучення інвестицій у стратегії розвитку національних економік. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*, 16(2).
354. Шульгіна, Л. М., & Юхименко, В. В. (2011). Сучасні концепції стратегічного управління інноваційним розвитком підприємства. *Маркетинг і менеджмент інновацій*, (3), т. 2, 79–84. <http://mmi.fem.sumdu.edu.ua/>
355. Шумпетер, Й. А. (2011). *Теорія економічного розвитку. Дослідження прибутків, капіталу, кредиту та економічного циклу* (В. Старк, пер.). Київ: Києво-Могилянська академія.

356. Щепаняк, А., Базака, Р. (2024). Катастрофа Каховської гідроелектростанції: аналіз екологічних і соціально-економічних наслідків та особливості післявоєнного відновлення регіону. Наукові здобутки студентської та учнівської молоді з реалізації Плану відновлення України: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції. Київ, РВВ НУБіП України, 2024. С. 45-47.
357. Щодо особливостей оподаткування банків та інших платників податків. (2023). Головне управління ДПС у Чернівецькій області. <https://cv.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/740861.html>
358. Якимова, Н. (2020). Когнітивні упередження та їх вплив на поведінкові моделі суб'єктів ринку праці. *Галицький економічний вісник*, 63(2), 118–125. https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2020.02.118
359. Яськов, Є. (2024). Державне регулювання інвестиційної діяльності в новітніх економічних умовах. *Via Economica*, (5), 121–129. <https://journals.rshu.rivne.ua/index.php/viaeconomica/article/download/197/181>
360. Яценко, Г. (2021). Вплив пандемії COVID-19 на інвестиції в науку, технології та інновації: глобальні тенденції та ситуація в Україні. *Національна академія наук України*. <https://www.nas.gov.ua/UA/Messages/Pages/View.aspx?MessageID=7791>
361. Aggity. (2024). *Business Process Management (BPM): definition and benefits*. <https://www.aggity.com/en/blog-en/business-process-management-bpm-definition-and-benefits/>
362. Akerlof, G. A., & Shiller, R. J. (2015). *Phishing for phools: The economics of manipulation and deception*. Princeton University Press. <https://doi.org/10.1515/9781400873265>
363. Ansoff, H. I. (1965). *Corporate strategy: An analytic approach to business policy for growth and expansion*. McGraw-Hill.
364. Bakker, E., & Tolkach, D. (2020). Social sustainability in tourism: Enhancing local communities through inclusive projects. *Journal of Sustainable Tourism*, 28(3), 315–332. <https://doi.org/10.1080/09669582.2020.1744351>
365. Bayer AG. (2024). Інвестиції в аграрний сектор України: розширення виробництва насіння кукурудзи в Почуйках. Отримано з <https://www.bayer.com>
366. BBC News. (2022). *China and Taiwan: A really simple guide*. <https://www.bbc.com/news/world-asia-china-59900139>
367. Bedianashvili, G. (2024). Global sustainable competitiveness in the context of economic security. У *Тенденції та перспективи розвитку менеджменту в умовах*

- глобальних викликів: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (30 травня 2024 р., м. Херсон – Кропивницький) (с. 123–124). Херсон: Книжкове видавництво ФОП Вишемирський В. С.
<https://www.researchgate.net/publication/382660713>
368. Bernanke, B. (2021). *Financial crises and the role of government intervention in banking systems*. The Brookings Institution.
369. Bhaskar, H. L. (2021). Green finance: A new frontier in sustainability. *Journal of Management and Sustainability*, 11(2), 14–22. <https://doi.org/10.5539/jms.v11n2p14>
370. Bhaskaran, R. K., Ting, I. W. K., Sukumaran, S. K., & Sumod, S. D. (2020). Environmental, social and governance initiatives and wealth creation for firms: An empirical examination. *Managerial and Decision Economics*, 41(5), 710–729. <https://doi.org/10.1002/mde.3131>
371. Blanchard, R. (2021). *Economic models of government investment: The impact on national economic development and infrastructure*. Harvard University Press.
372. Bohdanov, I., & Suchikova, Y. (2024). Navigating the labyrinth of youth return to deoccupied territories in Ukraine: Stakeholders, strategies, and ethical imperatives. *World Affairs*. <https://doi.org/10.1002/waf2.12034>
373. Bohdanov, I., Suchikova, Y., Kovachov, S., Hurenko, O., & Aleksandrova, H. (2023). Youth views on the role of local government and universities in the development of deoccupied territories. *Knowledge and Performance Management*. [https://doi.org/10.21511/kpm.07\(1\).2023.03](https://doi.org/10.21511/kpm.07(1).2023.03)
374. Bondarenko, H. (2022). Ukrainian education in wartime: Challenges and problems. *The Journal of V. N. Karazin Kharkiv National University. Series: History*. <https://doi.org/10.26565/2220-7929-2022-62-06>
375. Bose, S., Dong, G., & Simpson, A. (2019). Sustainable investing and asset allocation at global scale. In *The financial ecosystem: The role of finance in achieving sustainability* (pp. 225–251). Cham: Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1007/978-3-030-05624-7_10
376. Brown, M., & Melchionna, M. (2023). 7 challenges with blockchain adoption and how to avoid them. *TechTarget*. <https://www.techtarget.com/searchcio/tip/5-challenges-with-blockchain-adoption-and-how-to-avoid-them>
377. Carter, N. (2018). *The politics of the environment: Ideas, activism, policy* (3rd ed.). Cambridge: Cambridge University Press.

378. CBRE. (2022). *Insights*.
<https://www.cbre.com/insights#sort=%40publishdate%20descending>
379. Center for Insights in Survey Research. (2024). *Життя на деокупованих територіях очима мешканців. Проблеми відбудови та пріоритети майбутнього розвитку. Серпень–вересень 2024*. https://ratinggroup.ua/files/ratinggroup/reg_files/de-occupied-territories-report-ua-iri-press.pdf
380. Crawford, E. (2018). From 7 days to 2 seconds: Blockchain can help speed trace-back, improve food safety & reduce waste. *Foodnavigator*. <https://www.foodnavigator-usa.com/Article/2018/11/06/From-7-days-to-2-seconds-Blockchain-can-help-speed-trace-back-improve-food-safety-reduce-waste>
381. D’Orazio, P., & Popoyan, L. (2019). Fostering green investments and tackling climate-related financial risks: Which role for macroprudential policies? *Ecological Economics*, 160, 25–37. <https://doi.org/10.1016/j.ecolecon.2019.01.029>
382. de Best, R. (2024). Blockchain - statistics & facts. *Statista*. <https://www.statista.com/topics/5122/blockchain/#topicOverview>
383. Demirel, P., Li, Q. C., Rentocchini, F., & Tamvada, J. P. (2019). Born to be green: New insights into the economics and management of green entrepreneurship. *Small Business Economics*, 52(4), 759–771. <https://doi.org/10.1007/s11187-017-9933-z>
384. Diamond, D. (2021). *Banking and financial crises: The importance of government investment and regulation*. University of Chicago Press.
385. DiXi Group. (2023). *Кращі практики «зеленого» фінансування та повоєнного «зеленого» відновлення: можливості для України*.
<https://dixigroup.org/analytic/krashhi-praktyky-zelenogo-finansuvannya-ta-povoyennogo-zelenogo-vidnovlennya-mozhlyvosti-dlya-ukrayiny/>
386. Do, M.-H., Huang, Y.-F., & Hoang, T.-T. (2025). Blockchain adoption in green supply chains: Analyzing key drivers, green innovation, and expected benefits. *Journal of Theoretical and Applied Electronic Commerce Research*, 20(1), 39. <https://doi.org/10.3390/jtaer20010039>
387. Dybvig, P. (2021). Government regulation and financial stability: The role of public investment in times of crisis. *Journal of Financial Stability*, 13(4), 289-302. <https://doi.org/10.1016/j.jfs.2021.06.003>
388. European Commission. (2022). *REPowerEU: A plan to rapidly reduce dependence on Russian fossil fuels and fast forward the green transition*. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_22_3131

389. Fairbrass, J., & Vasilakos, N. (Eds.). (2021). *Emerging governance of a green economy: Cases of European implementation*. Cambridge: Cambridge University Press.
390. Feldman, S. (2019). What's blocking blockchain? *Delano*. https://delano.lu/article/delano_whats-blocking-blockchain
391. Gatto, A., & Hoffmann, R. (2023). Green finance: A systematic literature review. *Journal of Sustainable Finance & Investment*, 13(1), 1–22. <https://doi.org/10.1080/20430795.2020.1711506>
392. Global Competitiveness Index 2017–2018 Rankings. <http://www3.weforum.org/docs/GCR2017-2018/05FullReport/> (дата звернення 13.03.2024)
393. Global energy transition investment exceeded \$2 trillion last year, report shows. (2025). *Reuters*. Retrieved from <https://www.reuters.com/business/energy/global-energy-transition-investment-exceeded-2-trln-last-year-report-shows-2025-01-30/>
394. Gostin, L. O., & Rubenstein, L. S. (2022). Attacks on health care in the war in Ukraine. *JAMA*, 327(16), 1541. <https://doi.org/10.1001/jama.2022.6045>
395. Green Finance Platform. (2023). *Redesigning Debt Swaps for a More Sustainable Future*. <https://www.greenfinanceplatform.org/case-studies/redesigning-debt-swaps-more-sustainable-future>
396. Gurung, A., & Oh, S. (2022). Digital transformation in post-disaster reconstruction: A systematic literature review. *Technological Forecasting and Social Change*, 176, 121452. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2022.121452>
397. Hampton, M. P. (2017). Ecological sustainability in tourism: Managing natural resources and environmental impact. *Tourism Management Perspectives*, 23, 76–83. <https://doi.org/10.1016/j.tmp.2017.07.001>
398. Harrison, D. (2019). Economic sustainability in post-conflict tourism: Leveraging tourism for economic recovery. *Tourism Economics*, 25(2), 152–175. <https://doi.org/10.1177/1354816619840207>
399. Holovanova, I. A., & Shevchenko, A. S. (2023). Determination of the main needs of palliative patients and ways of their provision in the health care system of Ukraine. *Experimental and Clinical Medicine*, 90(3), 88–94. <https://doi.org/10.35339/ekm.2021.90.3.hos>
400. ICMA. (2021). *Overview and Recommendations for Sustainable Finance Taxonomies*. <https://www.icmagroup.org/assets/documents/Sustainable-finance/ICMA->

[Overview-and-Recommendations-for-Sustainable-Finance-Taxonomies-May-2021-180521.pdf](#)

401. ICMA. (2022). *Green Bond Principles: Voluntary Process Guidelines for Issuing Green Bonds*. <https://www.icmagroup.org/sustainable-finance/the-principles-guidelines-and-handbooks/green-bond-principles-gbp>
402. IFC. (2018). *Creating Green Bond Markets – Insights, Innovations, and Tools from Emerging Markets*. <https://www.ifc.org/en/insights-reports/2018/publications-report-sbngreenbond2018>
403. International Finance Corporation (IFC). (2023). *Green bonds: Country experiences, barriers and options*. https://www.ifc.org/wps/wcm/connect/publications_ext_content/ifc_external_publication_site/publications_listing_page/green-bonds-country-experiences
404. Interpipe. (2024). Відновлення металургійного виробництва в Україні: виклики та перспективи. Дніпро: Interpipe.
405. Izha, M., & Kurnosenko, L. (2023). Публічне управління в умовах викликів воєнного стану. *Public Administration and Regional Development*, 19, 11–30. <https://doi.org/10.34132/pard2023.19.01> (дата звернення: 23.04.2024).
406. Johnstone, I. (2022). Global governance and the global green new deal: The G7's role. *Humanities and Social Sciences Communications*, 9, 33. <https://doi.org/10.1057/s41599-022-01046-2>
407. Kahneman, D., & Tversky, A. (1979). Prospect Theory: An Analysis of Decision under Risk. *Econometrica*, 47(2), 263–291. <https://doi.org/10.2307/1914185>
408. Karnaushenko, A., Tanklevska, N., Povod, T., Kononenko, L., & Savchenko, V. (2023). Implementation of blockchain technology in agriculture: Fashionable trends or requirements of the modern economy. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*, 9(3), 124–149. <https://doi.org/10.51599/are.2023.09.03.06>
409. Klyvidenko, L. M. (n.d.). The role and significance of budgetary investments in the socio-economic development of Ukraine. *Economy of Ukraine*. Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1098>
410. Kolodiy, Y. S. (2012). Formation of state programs for socio-economic development. *Scientific Bulletin of the NLTU of Ukraine*, 22.5. Retrieved from http://archive.nbuv.gov.ua/portal/chem_biol/nvnltnu/22_5/212_Kol.pdf

411. Konior, A., & Pokojka, W. (2020). Management of Postindustrial Heritage in Urban Revitalization Processes. *Sustainability*. <https://doi.org/10.3390/su12125034>
412. Kovalova, O. (2024). Developing Green Bond Market in Ukraine: Strategies, Challenges, And Opportunities. *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, 120–124. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.13.120>
413. KPMG. (2023). *Green finance in post-conflict reconstruction*. <https://home.kpmg/xx/en/home/insights/2023/03/green-finance-in-post-conflict-reconstruction.html>
414. Krasivskyy, O. (2023). Specific features of public involvement and digitalization of services when reforming public administration during the war. *Democratic Governance*, 31(1), 12–23. <https://doi.org/10.23939/dg2023.01.012>
415. Legun, K., Keller, J. C., Carolan, M., & Bell, M. M. (Eds.). (2020). *The Cambridge handbook of environmental sociology* (Vol. 1–2). Cambridge: Cambridge University Press.
416. Maltais, A., & Nykvist, B. (2020). Understanding the role of green bonds in advancing sustainability. *Journal of Sustainable Finance & Investment*, 1–20. <https://doi.org/10.1080/20430795.2020.1724864>
417. McKinsey & Company. (2022). *McKinsey's Private Markets Annual Review*. <https://www.mckinsey.com/industries/private-equity-and-principal-investors/our-insights/mckinseys-private-markets-annual-review>
418. Meadows, D. H., Randers, J., & Behrens, W. W. (1972). *The limits to growth: A report for the Club of Rome's project on the predicament of mankind*. New York, NY: Universe Books.
419. Meskon, M. H., Albert, M., & Khedoury, F. (1998). *Fundamentals of management* (3rd ed., Trans.). M.: Delo.
420. Mintzberg, H., & Quinn, J. B. (1996). *The strategy process: Concepts, contexts, cases*. Prentice Hall. ISBN 978-0-132-340304.
421. Mintzberg, H., Quinn, J. B., & Ghoshal, S. (1998). The strategy process. In *The Strategy Process* (pp. 5–13).
422. Muhammed, A. (2024). Supply chain dynamics for agribusinesses aided by technology. *Agritechdigest*. <https://agritechdigest.com/supply-chain-dynamics-for-agribusinesses-aided-by-technology>
423. Mycyk, A. (2024). Resilience and innovation: how Ukraine's agricultural sector is improving logistics and optimizing operations. *Dentons*.

- <https://www.dentons.com/en/insights/articles/2024/december/18/resilience-and-innovation-how-ukraine-agricultural-sector-is-improving-logistics>
424. Nestlé Україна. (2023). Інвестиції Nestlé в будівництво нового виробничого комплексу в Україні. Отримано з <https://www.nestle.ua>
425. Newell, P. (2019). *Global green politics*. Cambridge: Cambridge University Press.
426. OECD. (2022). *Financing climate action in post-conflict contexts*. Organisation for Economic Co-operation and Development. <https://www.oecd.org/environment/financing-climate-action-in-post-conflict-contexts.htm>
427. Pearce, D. W., Markandya, A., & Barbier, E. R. (1989). *Blueprint for a green economy*. London: Earthscan Publications Ltd.
428. Philip Morris International. (2024). Відкриття нового виробничого комплексу у Львівській області: інвестиції та перспективи розвитку. Отримано з <https://www.pmi.com>
429. Porter, M. E. (1980). *Competitive strategy: Techniques for analyzing industries and competitors*. New York: Free Press. <http://ijeavanlib.yzu.am/wp-content/uploads/2023/02/Michael-E.-Porter-Competitive-Strategy.pdf>
430. Preqin. (2022). *Our data*. <https://www.preqin.com/data/our-data>
431. Purusottama, A., & Simatupang, T. M. (2025). Adoption of blockchain technology in promoting halal compliance. *Journal of Islamic Marketing*. <https://doi.org/10.1108/JIMA-12-2023-0423>
432. Rajagopalan, S., & Thaler, R. H. (2017). Misbehaving: The Making of Behavioral Economics. *Rev Austrian Econ*, 30, 137–141. <https://doi.org/10.1007/s11138-015-0330-z>
433. Reuters. (2023). *Ecuador seals record debt-for-nature swap with Galapagos bond*. <https://www.reuters.com/world/americas/ecuador-seals-record-debt-for-nature-swap-with-galapagos-bond-2023-05-09/>
434. Rozhko, O. D. (2011). Innovative-investment orientation of Ukraine's budgetary policy. *Finances of Ukraine*, 1, 64-73.
435. Sandor, R. (2012). *Good derivatives: A story of financial and environmental innovation*. Hoboken: John Wiley & Sons.
436. Santos, T., & Ramalheite, F. (2024). Urban Transformation: Analyzing the Combined Forces of Vacant Building Occupancy and Socio-Economic Dynamics. *Sustainability*. <https://doi.org/10.3390/su16114351>
437. Schinasi, G. J. (2004). *Defining financial stability* (Working Paper No. 04/187). International Monetary Fund. <https://doi.org/10.5089/9781451859544.001>

438. Scolaro, A., & Cappello, C. (2023). The Realms of Abandonment: Measures and Interpretations of Landscape Value/Risk in Northern Sardinia (Italy). *Land*. <https://doi.org/10.3390/land12071274>
439. Shandryk, V., Zhebelev, I., Deliatynchuk, A., Maksymov, V., & Shelest, V. (2023). Modern concepts of public administration in the context of sustainable development. *Economic Affairs (New Delhi)*, 68(4), 2105–2117. <https://doi.org/10.46852/0424-2513.4.2023.21>
440. Simon, H. A. (1957). *Models of Man, Social and Rational: Mathematical Essays on Rational Human Behavior in Society Setting*. New York, NY: Wiley.
441. Smith, D., & Donnelly, P. (2020). The role of sustainable tourism in post-conflict regions: Case studies and best practices. *Journal of Global Tourism*, 13(4), 210–223. <https://doi.org/10.1080/14723249.2020.1845152>
442. Smith, H. K. (2025). Oman as a digital logistics hub: The role of artificial intelligence, big data, and blockchain. <https://www.researchgate.net/profile/Hussein-Smith/publication/389435750>
443. SNS Insider. (2025). Blockchain in agriculture & food supply chain market to reach USD 7035.7 million by 2032. *Agriculture Einnews*. https://agriculture.einnews.com/amp/pr_news/789332633
444. Stiglitz, J. (2021). *The role of government in economic development: Innovation and technological advancement*. New York University Press.
445. Tanklevska, N., Cherniavska, T., Skrypnyk, S., Boiko, V., & Karnaushenko, A. (2023). Financing of Ukrainian agricultural enterprises: Correlation-regression analysis. *Scientific Horizons*, 26(8), 127–139. <https://doi.org/10.48077/scihor8.2023.127>
446. The World Bank Group. (2025). *Global Economic Monitor*. <https://datacatalog.worldbank.org/search/dataset/0037798/Global-Economic-Monitor>
447. The World Bank Group. (2025). *World Development Indicators*. <https://databank.worldbank.org/reports.aspx?source=world-development-indicators&Type=TABLE&preview=on>
448. Transparency International. (2025). *Corruption Perceptions Index*. <https://www.transparency.org/en/cpi/2023>
449. Tyukhtenko, N., Churkina, I., Pavlovych, O., Mokhnenko, A., & Burak, V. (2024). Foreign market entry strategy as a key to the competitiveness of enterprises. *Ekonomika APK*, 31(5), 86–98. <https://doi.org/10.32317/ekon.apk/5.2024.86>

450. ua.news. (2023). *Fitch підтвердило рейтинг України на рівні «обмежений дефолт»: що на це вплинуло*. <https://ua.news/ua/money/fitch-pidtvrdilo-rejting-ukrayini-na-rivni-obmezhenij-defolt-shho-na-tse-vplinulo>
451. UNDP. (2023). *Зелене відновлення України: керівні принципи та інструменти для тих, хто ухвалює рішення*. <https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2024-04/undp-ua-green-recovery-ukr.pdf>
452. UNEP. (2021). *Green infrastructure in post-conflict reconstruction: Policy pathways*. United Nations Environment Programme. <https://www.unep.org/resources/report/green-infrastructure-post-conflict-reconstruction>
453. Veblen, T. (1899). Mr. Cummings's Strictures on "The Theory of the Leisure Class." *Journal of Political Economy*, 8(1), 106–117. <http://www.jstor.org/stable/1817602>
454. Vlasenko, S. (2023). Local government bodies as subjects of public policy of national memory in Ukraine. *Public Administration and Regional Development*, 22, 915–936. <https://doi.org/10.34132/pard2023.22.01>
455. Voloshchuk, V., Voloshchuk, Y., Varchenko, O., Karnaushenko, A., & Khakhula, B. (2023). Investment determinant of the sustainability of innovative technologies of energy supply in the agro-food system of Ukraine. *Rivista di Studi sulla Sostenibilita*, (2), 373–395. <https://doi.org/10.3280/RISS2022-002021>
456. Wiesmeth, H., & Vashko, I. (2021). The green growth policy of Germany as a model for the development of green economy in other countries, in particular Belarus. *Oikonomos: Journal of Social Market Economy*, 3, 46–61.
457. Wood, A. (2019). Study: Blockchain to save \$450B in supply chain costs in Western Europe. *CoinTelegraph*. <https://cointelegraph.com/news/study-blockchain-to-save-450b-in-supply-chain-costs-in-western-europe>
458. World Bank. (2023). *Building back better: Financing resilient infrastructure in fragile contexts*. <https://www.worldbank.org/en/topic/infrastructure/publication/building-back-better-financing-resilient-infrastructure-in-fragile-contexts>
459. World Federation of Exchanges. (2022). *FY 2021 Market Highlights v3*. <https://www.world-exchanges.org/storage/app/media/FY%202021%20Market%20Highlights%20v3.pdf>
460. Worldsteel Association. (2023). World steel production statistics 2019–2023. Отримано з <https://www.worldsteel.org>.
461. Yusuf, Z., Bhatia, A., Gill, U., Kranz, M., Fleury, M., & Nannra, A. (2018). Pairing blockchain with IoT to cut supply chain costs. *Boston Consulting Group*.

- <https://www.bcg.com/publications/2018/pairing-blockchain-with-iot-to-cut-supply-chain-costs>
462. Zatonatska, T. H. (2008). Budgetary investments in real and human capital as an instrument of influence on the socio-economic development of the country. *Scientific Works of the NDFI*, 1(42). Retrieved from http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/npndfi/2008_1/statti/086-100-Zatonatcka.pdf
463. Zhang, Z., Zheng, C., & Lan, L. (2023). Smart city pilots, marketization processes, and substantive green innovation: A quasi-natural experiment from China. *PLoS ONE*, 18, e0286572. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0286572>
464. Zhao, J., Li, T., Tan, Q., & Liu, B. (2025). Optimal decision analysis in competing supply chains considering manufacturer's misreporting behavior and blockchain technology. *Managerial and Decision Economics*. <https://doi.org/10.1002/mde.4497>
465. Ziani, K., & Boudouda, A. B. (2023). Bezpieczeństwo i budowanie pokoju w Rwandzie: podejście oparte na rozwoju gospodarczym. *Rocznik Bezpieczeństwa Międzynarodowego*, 17(2), 35–60. <https://doi.org/10.34862/rbm.2023.2.3>

Підписано до друку 31.03.2025 Формат 60х84/8. Гарнітура Times New Roman. Папір офсетний. Друк цифровий. Умовн. друк. арк. 32,04 Наклад 40 прим. Зам. № 16

Видавець і виготовлювач Херсонський державний університет. Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ХС № 69 від 10 грудня 2010 р. 73003, Україна, м. Херсон, вул. Університетська, 27. Тел. (0552) 32-67-95.